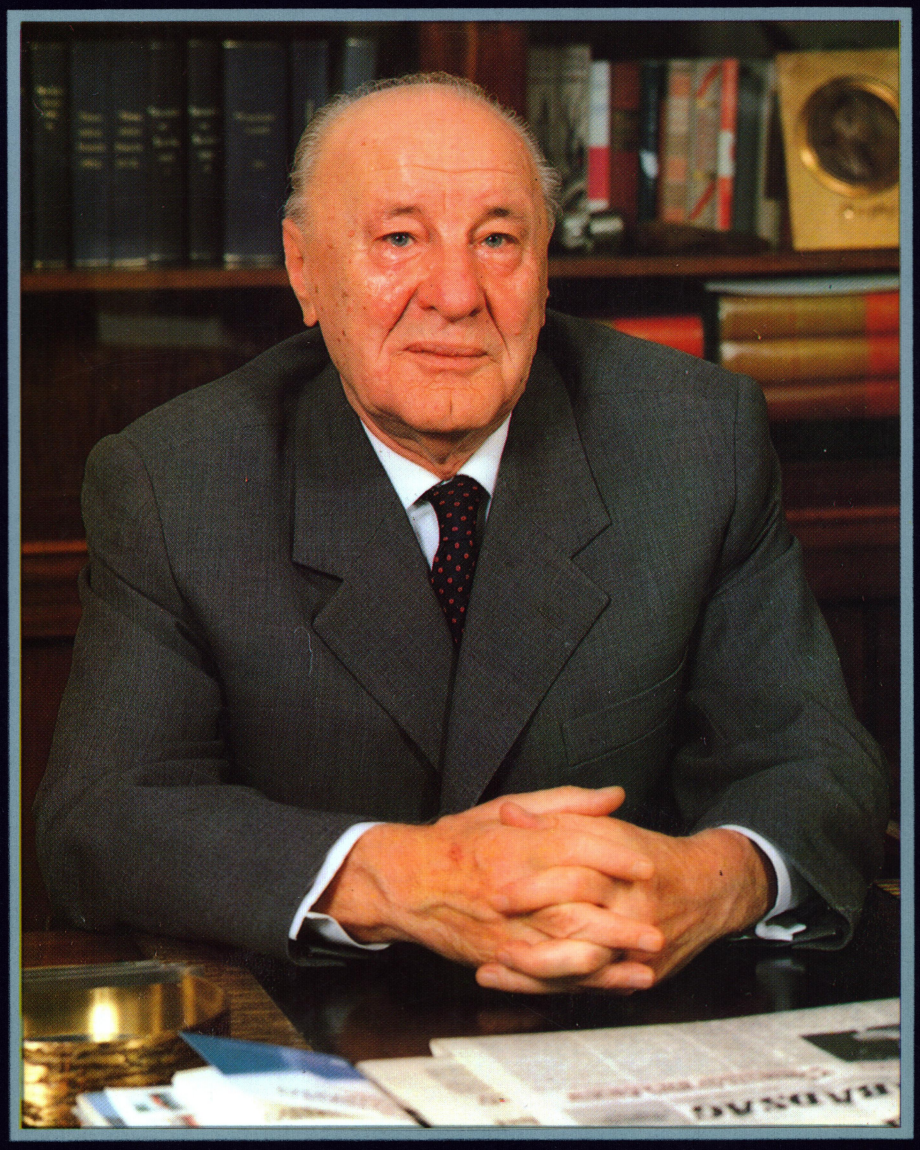

KÁDÁR JÁNOS

1912–1989

KÁDÁR JÁNOS

1912–1989

1912. május 26-án született Fiumében (ma: Rijeka, Jugoszlávia). Eredeti foglalkozása műszerész. Tizenhét éves korában kapcsolódott be az ifjúmunkásmozgalomba. Kezdetben vasas-ifjúmunkások között tevékenykedett. 1931-ben belépett a Kommunista Ifjúmunkások Magyarországi Szövetségébe (KIMSZ-be) és a Kommunisták Magyarországi Pártjába. 1931 novemberében letartóztatták. 1932 februárjában szabadult, s a KIMSZ egyik kerületi bizottságának, majd még ebben az évben a KIMSZ titkárságának tagja lett. 1935-ben ismét letartóztatták, s kétévi börtönbüntetésre ítélték. Kiszabadulása után a Magyarországi Szociáldemokrata Párt budapesti VI. kerületi szervezetének munkájába kapcsolódott be, és a szervezet ifjúsági csoportjának egyik vezetője lett. 1940–41-ben részt vett az illegalitásban működő Kommunisták Magyarországi Pártjának újjászervezésében: 1941-ben a párt budapesti területi bizottságának, 1942 májusától a párt központi bizottságának tagja, 1943 elejétől titkára volt. Magyarország német megszállása után – 1944 áprilisában – megkísérelte, hogy a határon illegálisan átjutva, a jugoszláv népi hadsereg segítségével kapcsolatot teremtsen a Szovjetunióban élő magyar kommunista vezetők és az illegális KMP Központi Bizottsága között. A magyar–jugoszláv határon elfogták. Kilétét sikerült eltitkolnia, ezért csupán szökési kísérlet címén emeltek vádat ellene, és kétévi fegyházbüntetésre ítélték. 1944 őszén – a büntetőintézmények evakuálása során – Nyergesújfalunál megszökött. Budapesten folytatta az illegális munkát, mint az antifasiszta ellenállási mozgalom egyik irányítója.

A felszabadulás után a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetőségének és Politikai Bizottságának tagjává választják. Tagja volt az Ideiglenes Nemzetgyűlésnek, s rövid ideig budapesti rendőrfőkapitány-helyettesként dolgozott. 1945 áprilisától a Magyar Kommunista Párt budapesti területi bizottságának titkára. 1946-ban – a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa után – a központi vezetőség főtitkárhelyettessé választotta. 1948 augusztusától 1950 júniusáig belügyminiszter, majd a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége párt- és tömegszervezetek osztályát vezette. 1951 tavaszán koholt vádak

alapján letartóztatták. 1954-ben rehabilitálták. 1954-től 1956-ig a budapesti XIII. kerületi pártbizottság, majd a Pest megyei pártbizottság titkára. 1956 júliusában a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége kooptálta tagjai sorába, megválasztották a politikai bizottság tagjává és a központi vezetőség titkárává.

1956. október 31-én a Magyar Szocialista Munkáspárt Ideiglenes Központi Bizottságának első titkára lett, egyúttal a Nagy Imre-kormány államminisztere. 1956. november 4-én az ő vezetésével alakult meg a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány. 1957 júniusában az országos pártértekezlet megerősítette első titkári funkciójában. 1985-től az MSZMP főtitkára, 1988. május 22-től 1989. május 8-ig az MSZMP elnöke volt. Az MSZMP Politikai Bizottságának 1988. május 22-ig volt a tagja. 1989. május 8-án felmentették KB-tagsága alól is.

1958-ban – kérésére – felmentették miniszterelnöki teendői alól. 1961-ig államminiszter, 1961 szeptemberétől 1965 júniusáig újra a Minisztertanács elnöke volt.

1957 óta tagja a Hazafias Népfront Országos Tanácsának. 1958-tól országgyűlési képviselő, 1965-től a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának tagja.

Kitüntetései: Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékérem, a Magyar Népköztársaság Érdemrendje, a Szocialista Munka Hőse, a Szocialista Hazáért Érdemrend. Háromszor kapta meg a Lenin-rendet, 1977-ben nemzetközi Lenin-békedíjjal tüntették ki. Több más magyar és külföldi kitüntetéssel ismerték el érdemeit.

„Hatéves koromig egy kis Somogy megyei faluban nevelkedtem, amely petróleumlámpával világított, szalmatetős, zsúpfedeles házakból állott. Sárba ragadt fészek volt, de az volt az én világom, ott minden teremtett lelket, minden fát, bokrot, dombot és patakot ismertem. Onnan kerültem 1918 őszén egyenest a fővárosba, anyám akaratából, aki azt kívánta, hogy itt járjak iskolába és városi ember legyen belőlem.

Amikor a Déli pályaudvarról kilépve megláttam, majd megismertem Budapestet, el nem mondható hatást tett rám, ez azonban érthető. Itt láttam először aszfaltot, kövezett utat, villanylámpát, emeletes házat, villamost, földalattit, gépkocsit, repülőgépet, mozit és más, addig ismeretlen csodát. És itt láttam először tengernyi ismeretlen embert. Mindez egyszerre volt csodálatos, idegen és félelmetes is számomra; bevallom, jó pár évig idegen maradt és nem nagyon tetszett nekem Budapest."

„Egész életem és politikai tevékenységem legnagyobb része ehhez a kerülethez kötődik. Ismerem lakóit, helyzetüket, körülményeiket, többé-kevésbé engem is ismernek itt az emberek. Munkásember gyermekeként korán megtanultam, hogy ha élni akar valaki, akkor dolgozzék. Amikor valamelyest eligazodtam a társadalmi kérdésekben is, akkor rájöttem, hogy ha valaki emberi módon akar élni és boldogulni, akkor le kell mondania az önzésről, az individualizmusról, arról, hogy a világon senkivel és semmivel nem törődve csak ő maga akarjon felkapaszkodni. Ez a felismerés segített akkor, hogy meggyőződéses kommunista legyek. S kommunista voltam a jó és rossz körülmények között egyaránt, a kapitalizmusban és a szocializmusban. Biztosíthatom önöket, hogy lassan négy évtizede kialakult kommunista világnézetemen változtatni nem fogok, kommunista vagyok és az is maradok."

Csermanek János 1921-ben, a Cukor utcai Elemi Iskola
III. C osztályának tanulójaként. (Második sorban balról a második.)

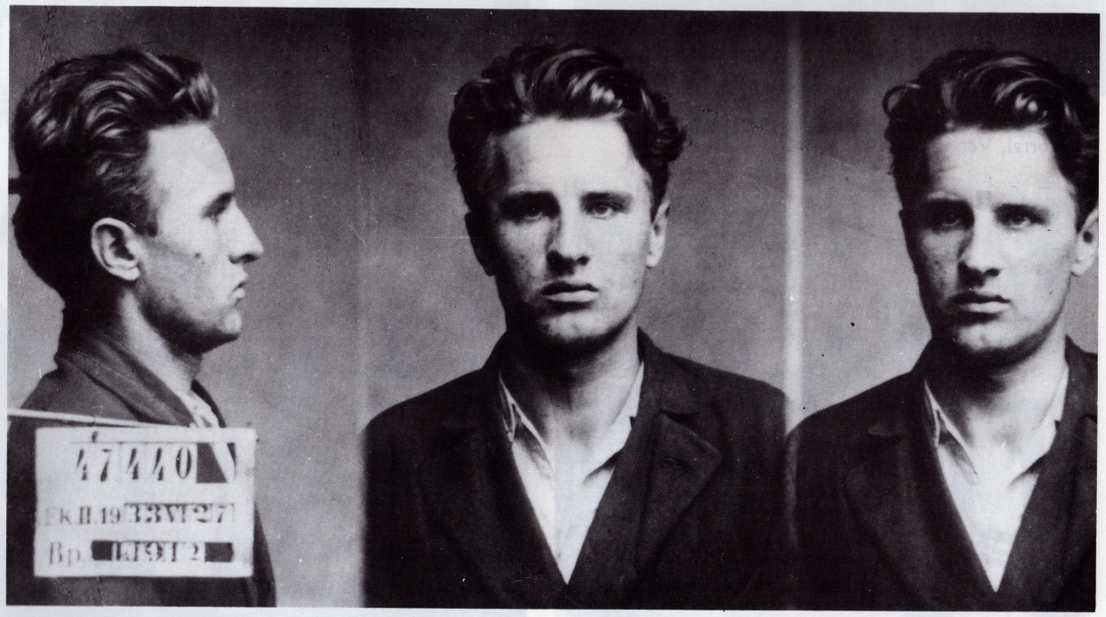

Kádár János rendőrségi fényképe 1933-ból

A Kaszab-féle esernyőgyár munkásnőivel 1938 nyarán

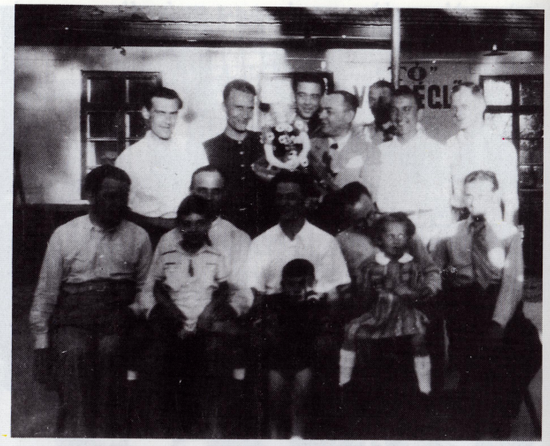

Üzemi kiránduláson a Római-fürdőn 1938-ban

Kiránduláson az illegális KMP néhány tagjával, Grósz Andorral, Vértes Klárával, Becske Gyulával

A VI-os ifik egy csoportja

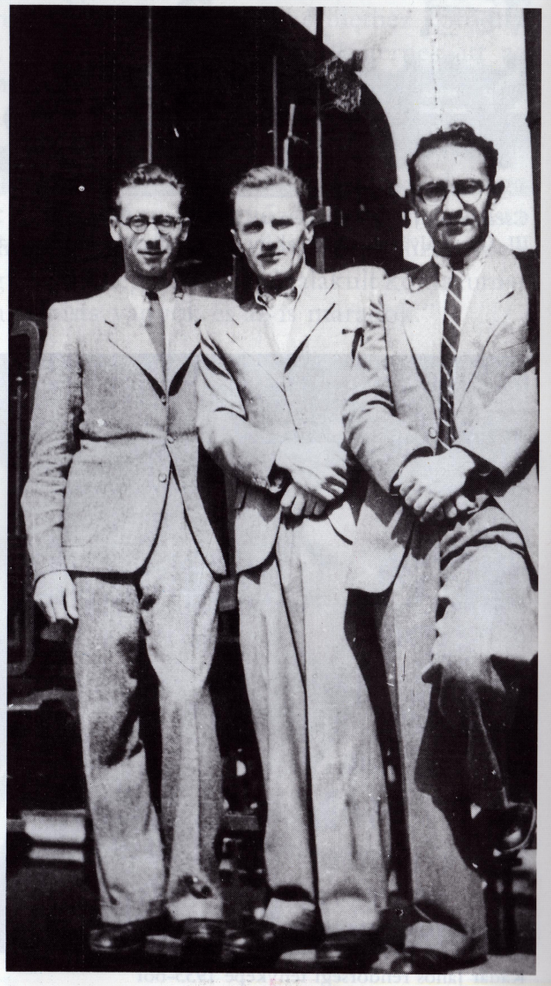

Egy balatoni vonaton 1940 körül (Kádár János bal oldalán Wagner Lajos)

A Római-fürdőn 1940 körül, Mezei Frigyessel és Wagner Lajossal

Kirándulás a munkatársnőkkel

Portré 1943-ból

„Akik nem akarják tudomásul venni, hogy ők vannak a népért, s nem a nép őérettük, sokszor többet ártanak pártunknak, mint saját ellenségeink."

„Régi sportember vagyok. A húszas években mint vasas ifi a Hársfa utcai fiúkkal együtt rúgtam a futballt a Népliget bokáig érő homokjában...

Az idén nyáron azonban baleset ért. Valakinek eszébe jutott, hogy rendezzünk *MKP–Parasztpárt* futballmeccset. Az Üllői úton történt a »nagy« összecsapás. Én is szerelésbe bújtam. Befutásunk a pályára, libasorban, nagyszerűen sikerült. Senki sem esett el közben. A meglepetések azután következtek. Az első legmélyebb benyomást *Köböl* vagy *Apró* elvtársam fejezte ki, amikor azt mondta: »Te, ez a pálya így lentről nézve mennyivel hosszabb, mint egyébként. Hogyan fogunk mi ezen végigfutkosni?« Nem akarom hosszúra nyújtani a dolgot, mert akkor elmondhatnám, hogy a Parasztpárt »részedett« bennünket, mert azzal a csatakiáltással, hogy ők »fiatal párt«, beállítottak a csapatba 9 darab jó lábú főiskolai hallgatót. A mi veteránjaink térde ezzel szemben a meccs közben úgy csikorgott, mint egy rozsdás kulcs a zárban. Nem részletezem, de tény, hogy 0 : 3-ra vesztettünk. (Kérem a szedő elvtársat, hogy az előbbi mondatot nagyon apró betűvel szedje, hátha elkerüli Rákosi elvtárs figyelmét.)"

„Emlékezzünk csak a Horthy-rendőrség által letartóztatott elvtársainkra! Sokan közülük életüket vesztették. Sokan csodálatos módon állták ki ezt a próbát. Ezek közé tartozott Rákosi is. 1947-ben a másik próbatétel következett be, az, amit így nevezhetnénk: a hatalom átvétele. S egyesek, akik példaadó módon kiállták az első próbát, megbuktak a második vizsgán. Kezdték azt hinni, hogy mindent tudnak, kezdtek elszigetelődni azoktól a tömegektől, amelyekért oly hosszú ideig harcoltak."

Az MKP I. országos konferenciáján, 1945 májusában Rajk Lászlóval, mögöttük, pöttyös ruhában Rajk Lászlóné

Kecskeméten 1945. augusztus 20-án

Az MKP III. kongresszusának megnyitó nagygyűlése, 1946. szeptember 28.

Kádár János a Hősök terén 1946. szeptember 28-án megnyitja a kongresszusi nagygyűlést

1947. május 24. – MKP–NPP futballmérkőzés

A Vasas Sportklub avatásán 1947. július 26-án, Rákosi Mátyás és Rajk László társaságában

Kállai Gyula, Kádár János, Révai József, Farkas Mihály és Balogh István – mögöttük Olt Károly, Majlát Jolán és Gerő Ernő – a Nemzetközi Vásár megnyitóján 1948 áprilisában

Az MKP és az SZDP egyesülési kongresszusa alkalmából tartott nagygyűlésen a Hősök terén (1948. június 12.)

Kádár János szavaz az MDP I. kongresszusán, 1948. június 12-én

Kádár János átveszi a belügyminiszteri hivatalt Rajk Lászlótól 1948 augusztusában

Rajk László, Kádár János és Kossa István, a Dinnyés-kormány új miniszterei leteszik a hivatali esküt 1948. augusztus 5-én

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

SZABAD NÉP

A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK KÖZPONTI LAPJA

XIV. ÉVFOLYAM, 200. SZÁM — ÁRA 60 FILLÉR — CSÜTÖRTÖK, 1956. JÚLIUS 19

Gerő Ernő elvtárs beszámolója a Központi Vezetőség ülésén

(2. és 3. oldal)

Pártegységgel a szocialista demokráciáért

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének ülése

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége július 18-án összeült. Az ülés napirendjének első pontján szervezeti kérdések szerepeltek. A napirendi előadója a Központi Vezetőség az alábbiakat határozta:

RÁKOSI MÁTYÁS ELVTÁRS FELMENTÉSÉRŐL

A Központi Vezetőség megállapítva Rákosi Mátyás elvtárs érdemeit a magyar és a nemzetközi munkásmozgalomban, a magyar nép jobb jövőjéért, a szocialista Magyarországért vívott harcban, egyetért a Rákosi elvtárs levelében foglaltakkal és saját kérelme alapján felmenti őt politikai bizottsági tagsága és a Központi Vezetőség első titkári tisztsége alól.

A KÖZPONTI VEZETŐSÉG ELSŐ TITKÁRA MEGVÁLASZTÁSÁRÓL

A Központi Vezetőség első titkárává egyhangúlag Gerő Ernő elvtársat választotta meg.

A KÖZPONTI VEZETŐSÉG KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL

A Központi Vezetőség élve a szervezeti szabályzat 20. pontjában lefektetett jogával, rendes tagjává kooptálta: Matuscsek Tivadar és Molnár Ernő elvtársakat, a Központi Vezetőség póttagjait, továbbá Fülöp Lászlót, Hazai Józsefet, Horváth Imre, Kádár János, Kállai Gyula, Marosán György és Mező Imre elvtársakat.

A Központi Vezetőség póttagjává kooptálta: Fock Jenő, Hajdu József, Horváth János, Kuhnecka János, Németh Károly és Rudas Ernő elvtársakat.

A POLITIKAI BIZOTTSÁG KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL

A Központi Vezetőség a Politikai Bizottság tagjaivá választotta: Kádár János, Kiss Károly, Marosán György és Révai József elvtársakat. Kádár János elvtárssal együttes a Központi Vezetőség titkárává választotta.

A Központi Vezetőség a Politikai Bizottság póttagjaivá választotta: Gáspár Sándor és Rónai Sándor elvtársakat.

Rákosi Mátyás elvtárs levele a Központi Vezetőséghez

Rákosi Mátyás elvtárs levelet intézett a Központi Vezetőséghez. Az alábbiakban ismertetjük levelének egyes ingadozó elemek most elérkezettnek látják az időt a párt egységének, s országépítő munkánknak még fokozottabb zavarására. De hamarosan rá fognak jönni arra, hogy mégis mindig nem tanultak meg semmit, mit jelent ujjat húzni egy erős és harcedzett kommunista pártal s a boldogabb életét építő néppel. Az ellenség reális bizonyos fokig ki tudta használni azt, hogy a vezetés problémái következtében nem folyt elég határozott és bátor harc a fejlődésünket gátló tényező felszámolásáért. Most a vezetés jelentékeny megerősödése, s az egység megszilárdulása alapot ad ahhoz, hogy egész pártunkat áthassa a megnövekedett bizalom. Ezek a határozatok megnövelik a pártiagság harckészségét, mindennemű zavarkeltés és ingadozás ellen. Rosszul jár az ellenség, ha azt akarja próbálni pártunk erejét!

A Központi Vezetőség ülésének első napjára hozott határozatok felszabadítanak minket a múlt hibáinak nyomaszt ó terhe alól, és erőt adnak ahhoz, hogy magabiztosan, teljes lendülettel feljesztheessük tovább eredményeinket, bátorságunk erőre. Most, a gyakorlatban, a tettekben minden ellenséges vélgondunkat el kell döntsük, ki az, aki azt akarja, hogy pártunk, rendszerünk, eszméink ellen támadt. Legyen hát becsülettel ügye minden kommunistának pártunk nagy egységének ellalmazása, a leninlni fegyelmének megszilárdítása!

Gerő elvtárs azt mondotta, a Központi Vezetőség előtt tartott ünnepélyen, hogy pártunk, munkásosztályunk, dolgozó népünk s mint vezetőink (a nyelv lenyesni és azt, hogy „ő), tanítá lapot nyissunk a párt történetében." Minden becsületes dolgozó, párttag minden hű tagja egyetért ezekkel a szavakkal. Most a tettekre van szükség. A Központi Vezetőség előtt elhangzott beszámoló bátran feltárta mindazt, ami fejlődésünket gátolja, amelyet helyes politikánk biztos támaszával, a dolgozó tömegek aktivitásával, a szocialista demokratizmus fejlesztése megerősít, állandóan növekvő demokratizmusunk — ez az az alap, amelyre támaszkodva bátran felszámolhatjuk gazdasági feladatainknak is, s a lehetőségekhez képest leghamarabb úrra lehetünk minden gazdasági zavarnak.

A párt köré — munkára fel! Ez a jelszó lelkesítsen most minden kommunistát, minden becsületes dolgozót. Olyan évek állnak mögöttünk, amelyeket ragyogó sikerek hirdetnek majd a történelem könyvében, dicsőséges és győzelmes harcok emlékei lelkesítenek minket. Vetünk van az egész haladó emberiség. A győzelmből a fényre lépünk 12 évvel ezelőtt és azóta tetszégeink és hibáink és egyai ellenére egyre tisztábban ragyog diadalmas ügyünk, igazsága. Olyan nagy és erős ügynek, amilyen nagy és erős a mi igazságunk, felemelt fejjel, forradalmi optimizmus, sal haladjunk előre a harcokért, szocialista építőmunkánkért, végzett győzelmes építőmunkánkért.

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége július 18-án összeült. Az ülés napirendjének első pontján szervezeti kérdések szerepeltek. A napirendi előadója a Központi Vezetőség az alábbiakat határozta:

RÁKOSI MÁTYÁS ELVTÁRS FELMENTÉSÉRŐL

A Központi Vezetőség megállapítva Rákosi Mátyás elvtárs érdemeit a magyar és a nemzetközi munkásmozgalomban, a magyar nép jobb jövőjéért, a szocialista Magyarországért vívott harcban, egyetért a Rákosi elvtárs levelében foglaltakkal és saját kérelme alapján felmenti őt politikai bizottsági tagsága és a Központi Vezetőség első titkári tisztsége alól.

A KÖZPONTI VEZETŐSÉG ELSŐ TITKÁRA MEGVÁLASZTÁSÁRÓL

A Központi Vezetőség első titkárává egyhangúlag Gerő Ernő elvtársat választotta meg.

A KÖZPONTI VEZETŐSÉG KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL

A Központi Vezetőség élve a szervezeti szabályzat 20. pontjában lefektetett jogával, rendes tagjává kooptálta: Matuscsek Tivadar és Molnár Ernő elvtársakat, a Központi Vezetőség póttagjait, továbbá Fülöp Lászlót, Hazai Józsefet, Horváth Imre, Kádár János, Kállai Gyula, Marosán György és Mező Imre elvtársakat.

A Központi Vezetőség póttagjává kooptálta: Fock Jenő, Hajdu József, Horváth János, Kuhnecka János, Németh Károly és Rudas Ernő elvtársakat.

A POLITIKAI BIZOTTSÁG KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL

A Központi Vezetőség a Politikai Bizottság tagjaivá választotta: Kádár János, Kiss Károly, Marosán György és Révai József elvtársakat. Kádár János elvtárssal együttes a Központi Vezetőség titkárává választotta.

A Központi Vezetőség a Politikai Bizottság póttagjaivá választotta: Gáspár Sándor és Rónai Sándor elvtársakat.

Rákosi Mátyás elvtárs felszólalása

Tisztelt Központi Vezetőség!

Legyen szabad e kérdésekben néhány kiegészítést fűznl. Arra egészen röviden a Politikai Bizottsághoz jelentésre küldtek, melyből egy mondatot idézek: „Rákosi elvtárs a betegsége miatt állandóan semmiképpen sem tartjuk megfelelőnek, a pártmunka legsúlyosabb bonyodalmainak idején a vezetés jelentékeny részének a pártvezetőség tagjainak, de különösen a párt első titkárának a személyében történő változtatást."

Az elvtársaz az utóbbi két évben gyakran tette szóvá, hogy nem tartok már annyit az üzemekbe, a tömegek közé, mint régente. S igazuk volt. Csak azt nem tudtak, hogy ennek egészségem romlása az oka. Egészségi állapotom kezdett munkaim növekvésére méretben is kihatni, ami ilyen fontos munkakörben csak károkat okozhat a pártnak. Könyörgtek egészségemről.

Arról azonban a hibákat illeti, melyeket a személyi kultusz és a szocialista törvényesség megsértése terén elkövettem, 1953 júniusában a Központi Vezetőség ülésén — és azóta is — ismételten ellenemben a velük kapcsolatban — a nyilvánosság előtt is — önkritikát gyakoroltam. A Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának munkája és Hruscsov elvtárs beszámolója után világossá vált számomra, hogy a hibák sulyra és arányra, nagyobb, mint ahogy hittem, s a kár is, amely e hibák következtében pártunkat, dolgozó népünket okozta, sokkal súlyosabb, mint ahogy ezt sejteni gondoltam. E hibák megértése, életünk pártunk munkáját, valóban tette a párt és a népi demokrácia ellenségeinek az Állambiztonsági a párt- és állami élet lenini normáinak, a kollektív vezetésnek, az építő bírálatnak és önbírálatnak, a pártban és államunk demokratizmusának, a szelles dolgozó tömegek kezdeményező és alkotó erejének kibontakozásának. Végül, e hibák igen szélsőséges támadási felületet nyújtottak az ellenségnek. Összetevődtek a hibák mélyében, a pártmunka legfontosabb pozitjan elkövetett, súlyos károkat okoztak egész szocialista fejlődésünknek.

E hibák kijavításában nekem kell-e elen járnom. Ha a rehabilitációs bizottságok, időnként megvizsgálnak, kal hiszik, a személyi kultusz felszámolása terén tavaly hozottnál többet, de a kritika és önkritika, a kollektív vezetés lassan fejlődött, a dogmatizmus, dogmatizmus elleni harc, az mindebben lassan fejlődött, a engem, a párt első titkárát terhel komoly felelősség.

Tisztelt Központi Vezetőség!

Több mint négy évtizede, hogy a szocialista mozgalom aktív katonája vagyok. Ott voltam pártunk első lépéseinél, részt vettem a magyar nép múlt harcaiban, a Horthy-terror elleni nehéz küzdelmekben. A forradalmi törökverés után megalakítottam és vezettem a Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának munkája és Hruscsov elvtárs beszámolója után világossá vált számomra, hogy a hibák sulyra és arányra, nagyobb, mint ahogy hittem, s a kár is, amely e hibák következtében pártunkat, dolgozó népünket okozta, sokkal súlyosabb, mint ahogy ezt sejteni gondoltam. E hibák megértése, életünk pártunk munkáját

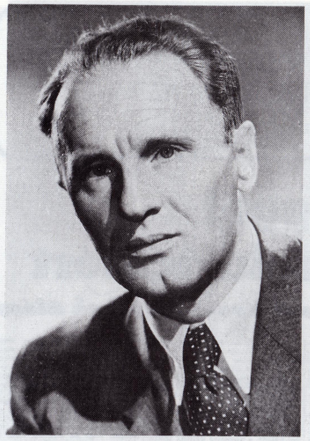

Portré 1950-ből

Balatonföldváron feleségével és az üdülő gondnokával,
Prágai Viktorral és feleségével

Kádár János szabadulása után, 1954-ben
Balatonföldváron

Salgótarjánban, 1956. augusztus 12-én

MDP-küldöttséggel Kínában, 1956 szeptemberében.
Kádár mellett Hidas István, mellette Szántó Zoltán

A Jugoszláviában tartózkodó MDP-küldöttség
a tárgyalóasztalnál (Kádár, Gerő, Hegedüs, Kovács,
Münnich)

Második rendkívüli kiadás!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

84. évfolyam, 252. szám — ÁRA 50 FILLÉR — 1956. október 25., csütörtök

NE ONTSATOK, HANEM ADJATOK VÉRT!

Drága magyar barátaink!

Mindazok nevében, akik most kórházban, élet és halál között vannak, Hozzátok fordulunk. Vérre van szükség, hogy megmentsük azokat a magyarokat, akik a harc közben vért vesztettek. Jelentkezzetek minél többen! Magyarok életetek van szó!

Jelentkezni lehet:

Országos Vérellátó Szolgálat, Budapest, XI., Daróczi út 24.

Péterfy Sándor utcai kórház vérellátó alközpont, Budapest, VII., Péterfy Sándor u. 8.

Szabolcs utcai kórház vérellátó alközpont, Budapest, XIII., Szabolcs u. 33.

Központi vérellátás, központi SZTK rendelőintézet, Budapest, XIX., Ady Endre u. 185.

Magyar Vöröskereszt budapesti szervezete

NAGY IMRE:

TÁRGYALÁLÁSOKAT KEZDÜNK A SZOVJET CSAPATOK MAGYARORSZÁGI KIVONÁSÁRÓL

Győzött a magyar nép demokratikus akarata!

Gerőt leváltották, Kádár János az MDP első titkára

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége Politikai Bizottsága ma, 1956. október 25-én megtartott ülésén Gerő Ernőt felmentette a Központi Vezetőség első titkárának tiszte alól. A Politikai Bizottság a Központi Vezetőség első titkárának tisztségével Kádár Jánost bízta meg. Kádár János és Nagy Imre a Politikai Bizottság beleegyezésével nyilatkozatot tesz a rádióban.

Tüzétek ki a nemzeti zászlót!

Általános amnesztiát!

Az elmúlt napok tragikus eseményeinek értékelésére még nem érkezett el az idő. Egy azonban bizonyos: rágalom volt az az állítás, hogy fosztogatók és ellenforradalmi bandák lázadásáról volt szó. Becsületes hazafiak, a demokratikus fiatalság állt talpra nemzeti követelésekért. Ezért követeljük, hogy a felkelésben résztvevőket ne csak a statárium alól mentesítsék, de adjanak mindenkinek, aki abbahagyta a harcot, általános amnesztiát!

Éljen a demokratikus harcban győzelmes magyar nép!

Ha nincs is még itt a felelősség kérdésének eldöntésére az idő, annyi bizonyos, hogy azokat, akik a pártot, a népi hatalmat, Nagy Imrét igyekeztek belerántani a maguk szennyes provokatív játékába, haladéktalanul felelősségre kell vonni.

Nagy Imre beszéde

Magyarország dolgozó népe!

Az elmúlt napok során határunk tragikus eseményeket élt át. Kisszámú ellenforradalmár felbujtó népköztársaságunk rendje ellen fegyveres támadást indított, melyet a budapesti dolgozók egy része az ország helyzete feletti érzett elkeseredése következtében támogatott. Ezt az elkeseredést okozta a múlt súlyos politikai és gazdasági hibái, melyek helyrehozását az ország helyzete és a nép általános óhaja feltétlenül megkövetelte.

A párt új vezetősége és az új vezetés alatt álló kormány el van szánva arra, hogy a tragikus események tanulságait a legmesszebbmenőkig levonja.

A rend helyreállta után rövidesen összeül az országgyűlés.

Ezen az országgyűlésen mindenre kiterjedő és megalapozott reformprogramot fogok benyújtani, amely feltétlenül nemzeti életünk összes fontos kérdéseit. Ez a program megvalósítása megkövetelni a kormánynak

a megújuló Hazafias Népfront a legszélesebb demokratikus nemzeti erők összefogása alapján való átalakítását.

Ennek a programnak a megvalósításához elengedhetetlenül szükséges a harc azonnali beszüntetése, és a nyugalom helyreállítása és a termelés folyamatossága.

Felhívom az ország dolgozó népét, minden igaz hazafit, hogy ezt minden erővel segítse elő.

Majd a Minisztertanács elnöke bejelentette, hogy a magyar kormány tárgyalásokat kezdeményez a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti kapcsolatokról, többek között

a Magyarországon állomásozó szovjet haderők visz szavonásáról,

valamint a kommunista pártok és

a szocialista országok közötti egyenjogúság és a nemzeti függetlenség alapján.

Megnyugtatásomra, hogy az egyes az utóbbi napok folyamán magyar területekről történő kivonulásának ügyében tárgyalásokat kezdeményezett a Szovjetunió Kormányával.

Mindazokkal szemben, akik nem népi demokráciánk rendjének megdöntésén szándékával fegyverrel támadnak, a harcot haladéktalanul beszüntetik, fegyvereiket beszolgáltatják, mindazokkal az ifjakkal, munkásokkal, akik ezt teszik,

a kormány a kiengesztelődés és a megbékélés szellemében

megegyezésre, nagyvonalú jogi lehetőséget biztosítani azokkal szemben pedig, akik ezt nem akarják elismerni,

a harcban álló felekkel szemben a béke és a rend hű őrének szigorú kötelességével fog eljárni.

Ugyanakkor a dolgozó nép érdekében népi és demokratikus rendünk védelmében a törvény szigorát alkalmazzuk azok ellen, akik továbbra is fegyverrel támadnak, falvainknak és fosztogatnak. Különösen gonddal óvakodjunk a feleslegesen rémhírterjesztőktől, akiknek káros munkája a béke és nyugalom helyreállításának egyik legfőbb akadálya.

Mélységes fájdalommal adózunk el e tragikus napok során áldozatul esett ártatlan emberek minden csepp vére. Legyen vége a tragikus harcoknak, véronlásnak.

Magyarok! Elvtársaim! Barátaim! Induljunk meg hát a párt vezetésével népünk jobb, szebb, szocialista jövőjéért, az építő, békés alkotó munka új útjaira.

„Hazádnak rendületlenül légy híve, óh, magyar!"

Népszava, 1956. október 25.

„Akármilyen szomorú kimondani, 1956 őszén a párt atomjaira hullott, a rendszer veszélybe került, az országban anarchia lett úrrá. Hogy ez így történhetett, s tömegméretekben és társadalmi méretekben történhetett így, az a párttól gyökeres kiigazítást követelt. Ezt hajtottuk végre a párt elméleti és gyakorlati munkájában, a tömegkapcsolatok ápolásában és a szocialista építés egész gyakorlatában Magyarországon. A kiigazításoknak mindig van egy sajátosságuk. Nem tudok más hasonlattal élni: ha egy ellenálló képességgel rendelkező acéllemez elgörbül és vissza akarják hajlítani, azt előbb mindig áthajlítják a túloldalra, s csak azután ugrik vissza egyenesbe. Ez a kiigazítások törvényszerű természete, és azt hiszem, ezt mindenki alátámaszthatja."

„1956-ban olyan súlyos, kritikus helyzet állott elő, amelynek tudományosan ellenforradalom a megnevezése. Mi tudjuk, hogy annak, ami 1956-ban történt, ez a tudományos meghatározása. De van más fogalom is, amit mindnyájan elfogadhatunk: az egy nemzeti tragédia volt. Tragédia a párt számára, a munkásosztály számára, a nép számára és az egyes emberek számára is. Úttévesztés történt, és ebből tragédia jött létre."

„Nem azért vagyunk felelős poszton ilyen nehéz időkben, hogy szépeket mondjunk, hanem azért, hogy igazat mondjunk, és a nép érdekében cselekedjünk."

„A kommunistáknak ezenkívül még egy fontos dolgot kell tudniuk: azt, hogy a mi tanításaink szerint a párt és következésképpen az egyes párttagok küldetésüknél fogva nem uralkodásra és nem a nép fölé vannak rendelve, hanem a dolgozó és a harcoló nép sorainak élére! Ez nagy különbség.

Az a kommunista, aki úgy viselkedik, mintha uralkodna a nép felett, vagy felette állna, nem jó kommunista. Az a jó kommunista, aki a nép élén áll a munkában, a harcban, a bajban, a rosszban és a jóban együtt van az emberekkel és vezeti őket."

„Életemben kétszer voltam olyan helyzetben, hogy már úgy látszott: most meg kell halni. Az egyik eset 1944-ben volt, a másik később. Rólam, különösen 1956-ban, sok mindent mondtak: Kádáron hisztériás roham tört ki, idegbeteg s a többi, pedig személyes tulajdonságaim közé tartozik, hogy nyugodt természetű ember vagyok, és bírom az izgalmakat. Amikor úgy volt, hogy meg kell halnom, elég nyugodtan számvetést készítettem, hogy hol jártam, mit csináltam életemben; 1944-ben nem is volt nekem semmi bajom. Ha úgy adódott, hát meg kell halni. Azért a nép élni fog, a szovjet hadsereg ideér, és a szocializmus győz. A másik esetben bajban voltam. Akkor valahogy úgy látszott: olyan helyzetben kell meghalnom, amikor összes munkatársam, összes testvérem, akiknek a véleménye az én szememben számít, és akikkel én mint ifjúmunkás együtt dolgoztam, azt fogják hinni, hogy elárultam a kommunizmus ügyét. És ez, higgyék el – szörnyű dolog. Abban a helyzetben én nem az életemért harcoltam. Nagyon szerettem volna megérni, hogy az emberek megtudják: nem vagyok árulója a kommunista zászlónak.

Ez a mai nap azt jelenti: önök tudják. És nekem ez elég."

Ára 30 fillér

NÉPSZABADSÁG

1956. november 2. A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPART LAPJA I. évfolyam. 1. szám

KÁDÁR JÁNOS RÁDIÓBESZÉDE:

Pártunk védi nemzeti becsületünket, a demokrácia és a szocializmus ügyét

Megalakult a Magyar Szocialista Munkáspárt

A rádió ma este közvetítette Kádár János beszédét. A beszéd, amely a Magyar Szocialista Munkáspárt nyilatkozatát ismertette, a következőképpen hangzik:

— Magyar munkások! Parasztok! Értelmiségiek!

Sorsdöntő órában szólunk azokhoz, akiket a nép és a haza iránti hűség, a szocializmus tiszta eszméinek becsületes szolgálata vezetett ahhoz a párthoz, melyet a sztálinizmus magyar képviselői: Rákosi és klikkje vak és bűnös politikával a zsarnokság és nemzeti rabság eszközévé züllesztett. Ez a kalandorpolitika lelkiismeretlen módon ellekozolta azt az erkölcsi és eszmei örökséget, melyet ti a régi világban becsületes harccal és véráldozattal egybegyűjtöttetek, melyet ti nemzetünk függetlenségéért és demokratikus haladásunkért vivott küzdelemben megszereztetek. Rákosiék süllyosan megsérteték nemzeti tisztességünket és önérzetünket, amikor semmibe vették hazánk szuverenitását, szabadságát és könnyelműen tékozolták nemzeti vagyonunkat.

Népünk dicsőséges felkelése lerázta a nép és az ország nyakáról a Rákosi-uralmat, kivívta a nép szabadságát és az ország függetlenségét, amely nélkül nincs, nem lehet szocializmus. Bátran elmondhatjuk: ennek a felkelésnek eszmei és szervezeti vezetői előkészítői a ti soraitokból kerültek ki. A magyar kommunista írók, újságírók, egyetemisták, a Petőfi Kör élenjáró munkásai prózaszók ezrei, a hazug vádak alapján bebörtönzött régi harcosok, az első sorokban küzdőtérre a Rákosi-féle önkényuralom és kalandorpolitika ellen. Büszkék vagyunk arra, hogy a fegyveres felkelésben, annak vezetésében becsülettel helytálltatok, áthatva igazi hazaszeretettől, a szocializmus iránti hűségtől.

Őszintén beszélünk hozzátok. A nép felkelése válaszút elé érkezett. Vagy lesz elég ereje a magyar demokratikus pártoknak vívmányaik megszilárdítására, vagy szembe kerülünk a nyílt ellenforradalommal. Nem azért ömlött a magyar ifjak, honvédek, munkások és parasztok vére, hogy a Rákosi-féle önkényuralmat az ellenforradalom uralma váltsa fel. Nem azért harcoltunk, hogy a munkásosztály kezéből kiragadják a bányákat és gyárakat, a parasztságtól a földet. Vagy biztosítja a felkelés népünk számára a demokrácia alapvető vívmányait: a gyülekezési és szervezkedési jogot, személyes szabadságot és biztonságot, a jogrendet, a sajtószabadságot, a humanizmust, az emberséget — vagy visszasüllyedünk a régi úri világ rabságába és ezzel együtt idegen szolgaságba. Annak komor és riasztó veszélye is fennáll, hogy idegen fegyveres beavatkozás Korea tragikus sorsára juttatja hazánkat.

Népünk és hazánk jövője és sorsa fölötti aggodalom arra int bennünket, hogy mindent megtegyünk e súlyos veszély elhárítására, eloltsuk az ellenforradalom, a reakció tűzfészkeit, véglegesen megszilárdítsuk demokratikus rendünket és biztosítsuk a normális termelőmunkát, a normális élet feltételeit: a békét, a rendet és a nyugalmat.

E sulyos órákban azok a kommunisták, akik eddig is hűséget tartottak a Rákosi-önkényuralommal, szamtalan igaz hazafi és szocialista ohajanak megfelelően elhatározták, hogy új pártot alapítanak.

Az új párt egyaszt s mindenkorra szakít a múlt bűneivel!

Védi és védeni fogja mindeskivel szemben nemzeti becsületünket, hazánk függetlenségét. Ezen az alapon, a nemzeti függetlenség alapján építi ki testvéri viszonyát a világ minden haladó szocialista mozgalmával és pártjával. Ezen az alapon, a nemzeti függetlenség alapjan kívan baráti viszonyt minden közeli és távoli országgal, elsősorban a szomszédos szocialista országokkal.

Védi és védeni fogja a Magyar Köztársaság vívmányait: a földreformot, a gyárakat, a bankok, a bányák köztulajdonba vételét, népünk vitathatatlan szociális és kulturális eredményeit.

Védi és védeni fogja a demokrácia és a szocializmus ügyét, amelynek megvalósítását nem idegen példák szolgai másolásával, hanem országunk gazdasági és történelmi sajátságainak megfelelő módon és úton egyesíti, támaszkodva a sztálinizmustól és minden dogmatizmustól mentes marxizmus—leninizmusra, a tudományos szocializmus tanításaira, valamint a magyar történelem és kultúra forradalmi és haladó hagyományaira.

Történelmünk e nagyszerű, de súlyos örajaban felhívunk minden magyar dolgozót, akit a nép és haza odaadó szeretete vezérel, hogy csatlakozzon pártunkhoz, melynek neve: Magyar Szocialista Munkáspárt.

A párt mindenekelőtt az öntudatos munkások támogatására számít, mert a munkásosztály szocialista célkitűzéseit vallja magáénak. A párt tagja lehet egyéni jelentkezés alapján minden magyar dolgozó, aki magáévá teszi az előbbi elveket és nem terheli felelősség a Rákosi-klikk bűnös politikájáért és uralmáért. Várjuk mindazokat, akiket a a multban visszarianszott a szocializmus szolgálatától Rákosiék népellenes politikája és bűnös vezetése.

A párt szervezésének megindítására, ügyeinek intézésére és a pártalapító országos kongresszus legsürgősebb összehívására előkészítő bizottság alakult, melynek tagjai Dobi Istvan, Kádár János, Kopácsi Sándor, Losonczi Géza, Lukács György, Nagy Imre és Szántó Zoltán. A párt lapot ad ki, melynek címe: Népszabadság.

Munkások! Parasztok! Értelmiségiek!

Az új párt, az MSZMP részt vállal a függetlenség és a demokrácia megszilárdításáért vívott harcból, küzd népünk szocialista jövőjéért. Tiszták álnek előttünk, hogy soha nem volt nagyobb szükség a demokratikus erők összefogására mint most. Azzal fordulunk az újonnan alakuló, demokratikus pártokhoz, elsősorban a másik munkáspárthoz, a Szocialdemokrata Párthoz, hogy minden erővel, a kormányzat megszilárdításával küzdjük le a fenyegető ellenforradalom és a külső beavatkozás veszélyét. Népünk vérével bizonyította, hogy rendületlenül támogatja a kormánynak a szovjet erők teljes kivonására irányuló követelését. Nem akarunk tovább függeséget! Nem akarjuk, hogy hadseregünk vállon az országban! Minden becsületes hazafihoz szólunk! Fogjunk össze a magyar függetlenség, a magyar szabadság diadalaért!

Budapest, 1956 november 1

Az MSZMP Intéző Bizottsága

A budapesti munkástanácsok és forradalmi erők nagy jelentőségű tanácskozása

Csütörtökön délelőtt a Szikszay-szervezeti Országos Bizottsága, a budapesti nagyüzemek munkástanácsainak küldöttei, a forradalmi erők képviselői megbeszélést tartottak az Országház épületében, és arra az elhatározásra jutottak, hogy a jelenlegi helyzet megvitatására esténe tanácskozást hívnak össze. A tanácskozást az Epitők Művelődési Házában rendezték meg, s részt vettek rajta a nagyüzemek munkástanácsainak, a magyar értelmiség forradalmi bizottságainak, a magyar nemzeti forradalmi bizottságnak és más szervezetnek küldöttei.

A nemzeti kormány nevében Erdei Ferenc, a kabinet tagja mondott beszédet, és beszámolt a helyzetről, amely a mai napon országunkban kialakult.

A többi között hangsúlyozta Országszerte rendkívüli testvéri hangulat van mindenütt, ahol szovjet csapatok vannak, s körülbelül a Hősök tere környékén, a magyar hadsereg alakulatai olyan helyzetben vannak egymás mellett, hogy a pillanatnyi feszült várakozásban hellyel-közzel félni kell az indulatok kirobbanásától. Még inkább figyelmeztetnek és mérlegelőknek kell lennünk, nehogy bármiféle provokatív cselekedet elrontsa annak lehetőségét, hogy ebből a helyzetből békés kibontakozás vezessen ki.

Ezután Vas Zoltán beszélt hazánk gazdasági helyzetéről, majd ismertette a kormányzat által javasolt küllvány szövegét, amely a többi között a munka megkezdéséről szól. Ezt a javaslatot a küldöttek üzemükben megvitatják.

Magyarország semleges!

A magyar kormány tiltakozik az újabb szovjet csapatok bevonulása ellen = Azonnal felbontjuk a varsói szerződést = Semlegességünk védelmére a négy nagyhatalom segítségét kérjük

Csütörtökön este a parlament épületében sajtótájékoztató értekezletet tartott Losonczy Géza államminiszter. A sajtókonferencián mintegy 35—40 külföldi újságíró is részt vett.

Losonczy államminiszter közölte a megjelentekkel, hogy Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke és megbízott külügyminiszter csütörtökön, november 1-én délelőtt magához kérette Andropov urat, a Szovjetunió magyarországi nagykövetét, s közölte vele, hogy a Magyar Népköztársaság kormányához hiteles adatok érkeztek, miszerint újabb szovjet katonai alakulatok lépték át a magyar határt.

Követelte ezeknek a szovjet katonai alakulatoknak haladéktalan, azonnali visszavonását. Kijelentette a szovjet nagykövetnek, hogy Magyarország a varsói szerződést azonnal felmondja, kihirdeti az ország semlegességét. A kormány ezután az ENSZ-hez fordul, és az ország semlegességének megvédésére felkéri a négy nagyhatalmat.

A szovjet nagykövet tudomásul vette a magyar miniszterelnöknek és külügyminiszternek tiltakozását és közlését, és közölte, hogy kormányától azonnali választ kér.

A Miniszterelnök elnöke a szovjet nagykövettel folytatott tárgyalásokról szóbeliileg tájékoztatta a Budapestre akkreditált összes diplomáciai képviseletek vezetőit.

Ugyanakkor táviratilag tájékoztatta és értesítette e tárgyalásokról az ENSZ főtitkárát, és kérte, hogy a most összeülő közgyűlés a kérdés tárgyalását soron kívül tűzze napirendre.

A sajtótájékoztató végeztével a külföldi újságírók e közlemények azonnal tudomására hozták szerkesztőségeiknek.

Nagy Imre rádióbeszéde

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke a következő beszédet mondotta szombaton este a Magyar Rádióban:

Magyarország népe!

A magyar nemzeti kormány a magyar nép és a történelem előtt mély felelősségérzettől áthatva, a magyar nép millióinak osztatlan akaratát kifejezve kinyilvánítja a Magyar Népköztársaság semlegességét.

A magyar nép a függetlenség és egyenjogúság alapján az ENSZ alapokmányával összhangban kíván élni szomszédaival, a Szovjetunióval és a világ valamennyi népével. Nemzeti forradalma vívmányainak megszilárdítását és továbbfejlesztését óhajtja anélkül, hogy bármelyik hatalmi csoportosuláshoz csatlakoznék. A magyar nép évszázados álma valósul meg ezzel. A forradalmi harc, melyet a magyar múlt és jelen hősei vívtak, végre győzelemre vitte a szabadság, a függetlenség ügyét. Ez a hősi küzdelem tette lehetővé, hogy népünk államközi kapcsolataiban érvényesítse alapvető nemzeti érdekét, a semlegességet.

Felhívással fordulunk szomszédainkhoz, a közeli és távoli országokhoz, hogy tartsák tiszteletben népünk megnyilvánulásait elhatározását. Most valóban igaz az a szó, hogy népünk olyan egységes ebben az elhatározásban, mint a történelme során még soha.

Magyarország dolgozó millióit védjétek és erősítsétek forradalmi eredményeinket, önfeláldozó munkával, rend megszilárdításával harcoljatok, a szabad, független, demokratikus és semleges Magyarországért.

Tudósítóink jelentették, hogy a csütörtöki nap folyamán az orosz haderő egy nagyobb egységét alakulata átlépte a határt. Az alakulat Debrecennél keresztül haladt. Délután, majd a késő esti órákban Szolnokról és Cegléről is hír érkezett arról, hogy az alakulat egy része áthaladt a városon. Lapzárta előtt kaptuk e hírt, hogy az orosz csapatok Kecskemét felé tartanak.

Az orosz csapatok átvonulása a hírek szerint mindenütt összeütközés nélkül történt. Ez azonban nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a jelenlegi helyzet megvitatására esténe tanácskozást hívnak össze. A tanácskozást az Epitők Művelődési Házában rendezték meg, s részt vettek rajta a nagyüzemek munkástanácsainak, a magyar értelmiség forradalmi bizottságainak, a magyar nemzeti forradalmi bizottságnak és más szervezetnek küldöttei.

A nemzeti kormány nevében Erdei Ferenc, a kabinet tagja mondott beszédet, és beszámolt a helyzetről, amely a mai napon országunkban kialakult.

A többi között hangsúlyozta Országszerte rendkívüli testvéri hangulat van mindenütt, ahol szovjet csapatok vannak, s körülbelül a Hősök tere környékén, a magyar hadsereg alakulatai olyan helyzetben vannak egymás mellett, hogy a pillanatnyi feszült várakozásban hellyel-közzel félni kell az indulatok kirobbanásától. Még inkább figyelmeztetnek és mérlegelőknek kell lennünk, nehogy bármiféle provokatív cselekedet elrontsa annak lehetőségét, hogy ebből a helyzetből békés kibontakozás vezessen ki.

Ezután Vas Zoltán beszélt hazánk gazdasági helyzetéről, majd ismertette a kormányzat által javasolt küllvány szövegét, amely a többi között a munka megkezdéséről szól. Ezt a javaslatot a küldöttek üzemükben megvitatják.

Nagy Imre távirata az ENSZ főtitkárának

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke, mint megbízott külügyminiszter, az alábbiakat hozza Excellenciád tudomására:

A Magyar Népköztársaság kormányához hiteles értesülések érkeztek újabb szovjet alakulatok Magyarországra való bevonulásáról. A Miniszterelnök elnöke, mint megbízott külügyminiszter magához kérette Andropov urat, a Szovjetunió magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét és a legerélyesebben tiltakozott az ellen, hogy újabb szovjet katonai alakulatok vonuljanak be Magyarországra. Követelte ezeknek a szovjet alakulatoknak haladéktalan, azonnali visszavonását. Közölte a szovjet nagykövettel, hogy a magyar kormány a varsói szerződést azonnal felmondja, kihirdeti az ország semlegességét. A kormány ezután az ENSZ-hez fordul, és az ország semlegességének megvédésére felkéri a négy nagyhatalmat.

A szovjet nagykövet tudomásul vette a magyar miniszterelnöknek és külügyminiszternek tiltakozását és közlését, és közölte, hogy kormányától azonnali választ kér.

A Miniszterelnök elnöke a szovjet nagykövettel folytatott tárgyalásokról szóbeliileg tájékoztatta a Budapestre akkreditált összes diplomáciai képviseletek vezetőit.

Ugyanakkor táviratilag tájékoztatta és értesítette e tárgyalásokról az ENSZ főtitkárát, és kérte, hogy a most összeülő közgyűlés a kérdés tárgyalását soron kívül tűzze napirendre.

A sajtótájékoztató végeztével a külföldi újságírók e közlemények azonnal tudomására hozták szerkesztőségeiknek.

A szovjet csapatok légiúton szállítják el sebesültjeiket

A szovjet nagykövetség közölte a magyar légierő repülőtereit páncélos erővel körülvette. A Magyarországon települő szovjet csapatok hozzátartozónak, sebesültjeinek légiúton történő elszállításának biztosítása. A magyar légierő teljes állománya készenlétben volt a tűzerő elleni védekezésre. A kormány azonban felelősségre teljes tudatában megtiltotta a tűzharcot a semlegesség alapján. Így a légierő csapatai fegyvertelenül, lövés nélkül állnak szembe a körülvevő erőkkel, várva azok elvonulását.

A *Népszabadság* első száma

A tatabányai munkástanács ülésén, 1956. november 30-án

Moszkvában Szuszlovval 1957 márciusában

A Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány tagjai

Az MSZMP országos értekezlete a Parlamentben 1957 júniusában

A vietnami kormányküldöttség elutazik Budapestről (1957. augusztus) – Ho Si Minh, Marosán, Kádár

Magyar párt- és kormányküldöttség Kínában 1957-ben. Kádár János, Mao Ce-tung és Csou En-laj

Rónai Sándor, Kádár János és Johannes Dieckmann, az NDK népi kamarája küldöttségének vezetője

Pártaktíva a diósgyőri vasgyárban

Kádár János és Münnich Ferenc a Parlamentben, 1958-ban

Władisław Gomulka, Sík Endre és Kádár János 1958-ban, a lengyel párt- és kormányküldöttség magyarországi látogatásakor

Kádár partnere Todor Zsivkov

Ortutay Gyula és Szakasits Árpád társaságában a Parlamentben, 1959-ben

Kádár Győrben, az Alkotmány 10. évfordulója alkalmával tartott ünnepi nagygyűlésen, 1959

A 63. országos mezőgazdasági kiállításon

1960. május 1.

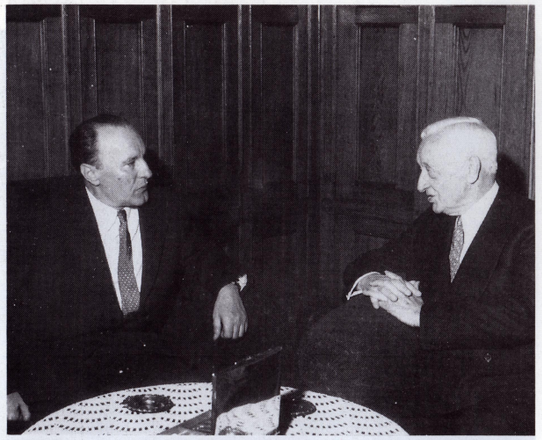

Cyrus Eaton nemzetközi Lenin-békedíjas amerikai üzletemberrel 1960-ban

A kommunista és munkáspártok 1960-as moszkvai értekezletén

Látogatáson egy Fejér megyei termelőszövetkezetben 1960-ban

A magyar küldöttség az ENSZ Közgyűlésén 1960-ban

„A kommunistáknak nem kell másnak lenniük, mint a többi ember, nem kell különlegesnek lenniük – csak embernek, a szó igazi értelmében. … Mégis, van egy nagyon lényeges különbség a kommunisták és az individuálisan gondolkodó vagy önző emberek között. Az tudniillik, hogy a kommunista csak úgy tud boldog lenni, ha minden dolgozó emberrel együtt lesz boldog."

„Legyen a párt szerényebb, és akkor sokkal nagyobb befolyása lesz a tömegekre, és a tömegek megbecsülése is növekszik a párt és az elvtársak iránt. A szerénység sok olyan politikai és elméleti hibától megvéd, amely nagyon gyakran egyes emberek szerénytelenségéből ered."

„Engem személyemben is sokszor támadtak e helyen. Ezért engedtessék meg nekem egy magántermészetű megjegyzés is. Én magyar munkás vagyok. Világnézeti meggyőződésem miatt nem kevés üldöztetésben volt részem a Horthy-fasiszta rendszer és a hazámat megszálló német fasiszták részéről, de mindig meggyőződésem és lelkiismeretem szerint cselekedtem. Az ember hibázhat, és tévedhet is, de én úgy érzem, igaz ügyet szolgálok, és büszke vagyok rá, hogy a történelem egy súlyos órájában, hű társaimmal együtt, munkásosztályomért és sokat szenvedett magyar népemért kiállva ott voltam, ahol lennem kellett, és azt tettem, amit tennem kellett."

„Azt mondják a nyugati publicisták … ezek a Kádárék rendkívül ravaszak, mindenkit be akarnak csapni. Mert Rákosiék azt mondták régen: aki nincs velük, az ellenük van; ezek a Kádárék most azt mondják, hogy aki nincs ellenük, az velük van. Ilyen »hibákat« említenek mostanában a nyugati publicisták. Mi ezt teljes nyugalommal vállalhatjuk. Igenis, úgy vesszük: aki nincs a Magyar Népköztársaság ellen, az vele van…"

„Ha olyan egyéni gazdát látok, aki életre-halálra kapaszkodik a saját kis gazdaságába, eszem ágába sem jut, hogy azt mondjam: gazember vagy ellensége a köznek. Hiszen ő nem azért kapaszkodik abba, mert ellensége a szövetkezetnek, hanem mert gyermekkorától emlékszik arra a szörnyűségre, amelyben ő felnőtt, arra a sorsbizonytalanságra, amelyben szegény ember volt, és csak azt tanulta meg, hogy ha a kis földjébe kapaszkodik, akkor a víz fölött marad, ha az kiesik a kezéből, elsüllyed."

Aczél György, Kállai Gyula, Biszku Béla és Kádár János

A Hazafias Népfront 1961-es országos tanácskozásán

Nagygyűlés a Magyarországon tartózkodó román párt- és kormányküldöttség tiszteletére a Kisstadionban 1961 szeptemberében

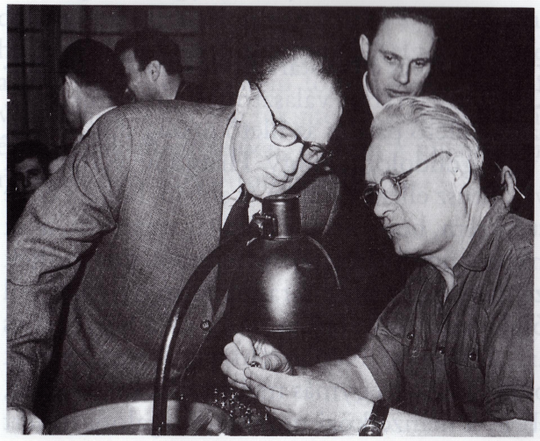

Látogatás a Magyar Optikai Művekben

Egy Vas megyei termelőszövetkezetben, 1962 májusában

Németh Lászlóval az MSZMP VIII. kongresszusának szünetében

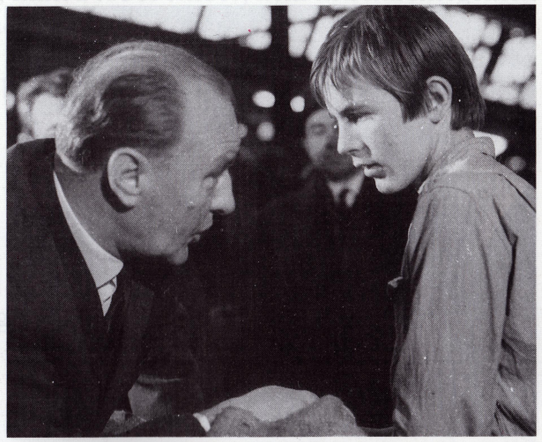

A XIII. kerületi Kender-Juta Gyárban egy ifjúmunkással

A martonvásáriak ajándékot adnak Hruscsovnak és Kádárnak

Dobi István, Kádár János és felesége, valamint Josip Broz Tito az átutazóban levő Tito házaspár tiszteletére adott vacsorán

„Hruscsov elvtársat, aki életkorára, nem kielégítő egészségi állapotára hivatkozva felmentését kérte, felmentették, és Brezsnyev, illetve Koszigin elvtársat választották meg a helyére. Az ilyesmi minden pártban és minden országban az illető párt és az illető ország döntésétől, elhatározásától függ. Én a magam részéről úgy gondolom, hogy Hruscsov elvtársnak nagyon nagy érdemei vannak a sztálini személyi kultusz elleni harcban és abban, hogy a béke fennmaradhatott. Ő a békéért dolgozott. Én azt hiszem, hogy azok a magyar százezrek, akik a közelmúltban és az idén is itt, a mi hazánkban üdvözölhették és szívből üdvözölték Hruscsov elvtársat, államának, népének reprezentánsát és a béke fáradhatatlan harcosát, jól tették, és utólag sincs semmi gondolkoznivalójuk ezen. Számunkra pedig az a lényeges és döntő, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság kormányának politikai álláspontja az ismert kérdésekben, a béke, a békés egymás mellett élés kérdésében, a szocialista országok egységre való törekvésében, a nemzetközi munkásmozgalom ismert kérdéseiben egy hajszálnyit sem változott, és nem fog változni ezután sem."

1963

„Véleményem szerint a tömegek tízszer jobban fogják becsülni azokat a vezetőket, s általában azt a vezetést, amelynek még azt is van bátorsága megmondani, ha a tömegeknek nincs igazuk egy bizonyos kérdésben, mint azt, aki a tömegeknek való udvarlásával és demagógiával akar megbecsülést szerezni magának. A tömegek ugyanis később megértik, hogy a bátor vezető álláspontja helyes volt, s ezért becsülik majd, míg a demagóg vezetőket az emberek később nem fogják vezetőknek tekinteni. Lehet pillanatnyi sikert elérni, de a vezetésnek akkor lesz tekintélye, ha mindig válaszol a tömegek kérdésére, mindig a tömegek érdekeinek megfelelően, és nem a pillanatnyi hangulat szerint. Ez a vezetés lesz a legjobb, mert ez összeforr a tömegekkel."

Választási gyűlés a Ganz-MÁVAG-ban
– 1963. január 29.

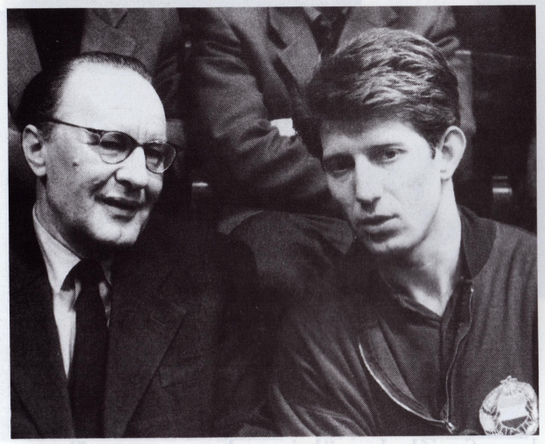

Berczik Zoltánnal a magyar–japán
asztalitenisz-mérkőzésen – 1963. április 17.

Kádár és Tito Karagyorgyevóban – 1963.
szeptember 11.

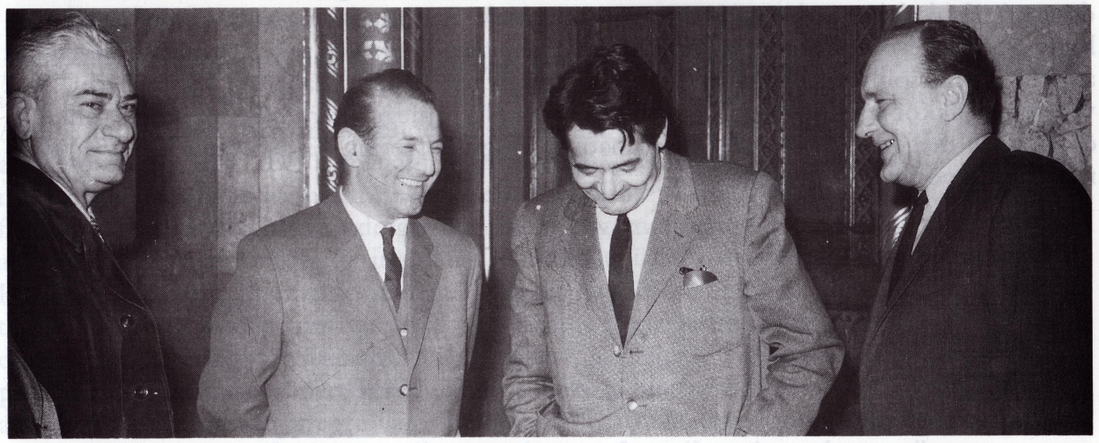

Az Országgyűlésben Makláry Zoltánnal,
Nyers Rezsővel és Erdei Ferenccel – 1964. február 1.

Vadászaton a Szovjetunióban – 1965. május

Andrásfi Gyula gratulál mongol kitüntetéséhez – 1965

A. Leonov űrhajóssal az SZKP XXIII. kongresszusának
szünetében – 1966. március 29–április 8.

A. Dubčekkel – Komarno, 1968. február 4.

A Magyarországi Tanácsköztársaság veteránjainak kitüntetésén Lukács Györggyel, Hevesi Gyulánéval, Szántó
Zoltánnal és Nógrádi Sándorral

„Az elmélet a gyakorlatért van, más értelme és rendeltetése nincs. Nem azért tanulunk, hogy tanuljunk, hanem azért, hogy jobban dolgozhassunk... Mozgalmunkban is előfordult, egyesek úgy vélték, a tömegek arra valók, hogy elméleteket próbáljanak ki rajtuk. A tömegek nem azért vannak, hogy az élettől elvonatkoztatott, jól vagy rosszul összetákolt elméleteket vagy téziseket próbáljanak ki rajtuk. Az ilyen kísérleteknél előfordulhat ugyan, hogy az elmélet megállja a helyét, de ez ritkaság, a páciensek többnyire belehalnak, és végül a tömegek agyonütik a tétel kiagyalóit."

„Meg akarom említeni a néppel való összeforrottság kérdését. A nép szigorú munkaadó. Sok munkát ad, sok feje van, mindent lát és mindent követel. Régen szidta az ember a tőkést, harcolt ellene – a dolog egyszerű volt. Most szembejön az utcán egy ember, és megkérdezi: hát maguk ezt miért csinálják így? Még jó, ha megkérdezhetem: kihez van szerencsém? Olyan a mandátumunk, hogy a nép számon kéri tőlünk tetteinket. Az emberek kérdéseire türelemmel válaszolni kell. Most jó a párt kapcsolata a néppel, és úgy akarunk dolgozni, hogy még jobb legyen. Az emberek a jövőben is a pártnak vessék fel a problémáikat, és azokra, amennyiben lehetséges, kapjanak érdemi választ."

„Szeretjük a kifejezést: szocialista. Szocialista meggyőződésű emberek vagyunk, szocialista iparról, szocialista mezőgazdaságról, szocialista kereskedelemről beszélünk. A szó elemi értelmében minden igaz: hazánkban az ipar, a kereskedelem és a mezőgazdaság is lényegénél fogva szocialista. Ha azonban a részleteket, a lehetséges és előforduló hibákat nézem, egyelőre legszívesebben azt mondanám, hogy »ipar«, »mezőgazdaság«, »kereskedelem«, mindaddig, amíg milliók kezdik mondogatni, hogy »ez szocialista ipar, szocialista mezőgazdaság, szocialista kereskedelem«."

„Ezzel kapcsolatban én úgy vagyok, hogy az eszemmel értem, és tulajdonképpen helyesnek is tartom, hogy bizonyos esetekben, az ízlés megfelelő határáig, egy tisztára személyes ügyből – mondjuk egy születésnapból – politikát és közügyet is csinálnak. Két feltétellel helyeslem ezt és értem az eszemmel: azzal, hogy az ízlés megfelelő határáig, és akkor, ha nem rólam van szó. Akkor nagyon helyeslem. Ha rólam van szó, akkor megerősítem, amit már mondtam, hogy engem feszélyez, zavarba hoz, zavar – egyszerűen nem szoktam hozzá."

Felvétel az 1970-es évekből

„Aztán nem értik, amikor azt mondom, ha Moszkvában esik az eső, Magyarországon nem kell kinyitni az ernyőt. Mert nem értik a nemzetköziség lényegét. Nem másolni kell egymást, az senkinek sem használ; hanem becsülni, amit a másik jól csinál, okulni abból is, ami másutt nem sikerül. Mi sosem szégyelltük, hogy van mit tanulnunk, s örülünk, hogy van kitől."

„Meggyőződésünk, hogy Európa minden népének legfőbb kívánsága a béke. Ha lehetséges, még fokozottabban így van ez a magyar nép esetében, amely évszázadokon át a hadak útjának kereszteződési pontján élt és mérhetetlen véráldozatokat hozott, hogy fennmaradhasson és megőrizze államát a fenyegető pusztulással szemben. Századunkban, az első világháború áldozatai után a vesztes Magyarország területe a korábbinak egyharmadára csökkent, a második világháborúban, urai bűnéből a rossz oldalon vérezve, elvesztette felnőtt lakosságának 8 százalékát, és az ország romhalmazzá vált."

„Van is különbség közöttünk, meg nincs is. A különbség közöttünk az, hogy az isten nevét egyikünk kisbetűvel, a másikunk nagybetűvel írja. A közös az, hogy az ember nevét mindketten nagybetűvel írjuk."

„Az »eurokommunizmus« kifejezést mostanában gyakran használják bizonyos nyugat-európai pártokra vonatkoztatva. A mi véleményünk szerint az azonos helyzet bizonyos pártok között hasonlóságot teremt. E pártok a kapitalizmus, a monopoltőke diktatúrájának viszonyai között küzdenek a szocialista jövőért. Az adott viszonyok között ez természetes. Akárcsak az, hogy országuk történelmi múltjának, társadalmuk adottságainak megfelelően saját útjukat keresik a társadalmi felszabadítás érdekében. Nemcsak joguk, hanem kötelességük is ez, nem vitatkozunk róla, ebbe nem is tudunk beleszólni. Mert, hogy úgy mondjam, az saját hatáskörbe tartozik, hogy miképpen és milyen utat keresnek a dolgozó nép szabadságának kivívására."

„Az egyik lap azt írta rólam, hogy a »kompromisszum robotosa« vagyok, de szeretném megmondani: rám nézve nem sértő ez a jelző. Régen híve vagyok minden olyan kompromisszumnak, amely segíti azt az ügyet, amelyért dolgozom és harcolok."

Fehér Lajos és Gáspár Sándor társaságában egy vadászaton

A müncheni olimpián részt vevő magyar ökölvívók csapatánál (Kádár Jánossal szemben Papp László)

Búcsú Fidel Castrótól Ferihegyen – 1972

Kádár János átveszi L. I. Brezsnyevtől a Lenin-rendet – 1972

Kádár–Brezsnyev-találkozó Budapesten 1972-ben

Magyar párt- és kormányküldöttség Csehszlovákiában. Kádárt és Husákot sörrel köszöntik Pilsenben

1975. május 1.

A magyar küldöttség a helsinki értekezleten

Urho Kekkonen finn köztársasági elnök üdvözlése Ferihegyen

Kádár János a Vatikánban, ahol 1977. június 9-én fogadta VI. Pál pápa

Kádár János és Enrico Berlinguer – 1977

Megbeszélés Willy Brandttal – 1978

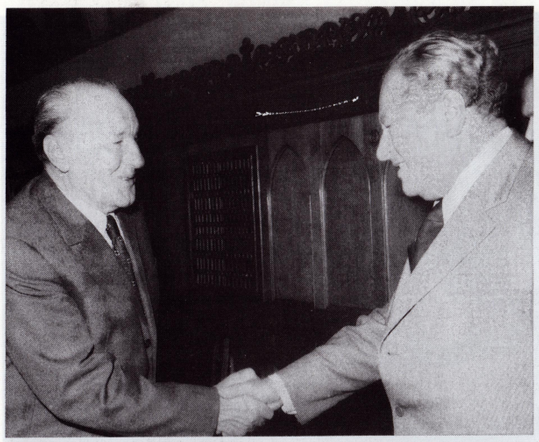

Kádár János fogadja Bruno Kreiskyt 1978-ban

Találkozás François Mitterrand-nal Párizsban – 1978

Usztyinov marsallal egy hadgyakorlaton

Kádár János Kurt Waldheimet fogadja – 1979

„Mostani bécsi látogatásommal kapcsolatban a sajtó megtisztelt azzal, hogy személyemmel is foglalkozott, s kiemelte, hogy ritkán utazom, a tegnapi napon először voltam kapitalista országban. Ami a látogatás hivatalos jellegét illeti, ez bizonyos mértékig igaz is. Nem hivatalosan azonban már jártam néhány kapitalista országban, sőt kapitalista országban éltem le életem nagyobbik felét. Volt alkalmam New Yorkban is megfordulni, s amint tudják, az sem egy szocialista ország nagyvárosa, sajnos. Annak, hogy hivatalos minőségben először járok Ausztriában, természetesen több oka van. Az emberek különbözőek. Ismerek szenvedélyes utazókat. Én nem tartozom közéjük. De ahova szükséges, és amikor az két ország kapcsolatának a fejlesztése szempontjából politikailag hasznos, oda és akkor mindig elmegyek. Így jutottam el most Bécsbe, s így fogok elmenni a Német Szövetségi Köztársaságba is."

Kádár János és felesége a Ferihegyi repülőtéren
Mihail Gorbacsov búcsúztatásakor – 1986

„A kommunista és szocialista, a szociáldemokrata pártok olyan viszonylatokban is kapcsolatokat tartanak fenn, ahol az egyik vagy a másik fél, illetve egyik sem tagja az adott ország kormányának. A Magyar Szocialista Munkáspárt például az utóbbi években egész sor szocialista, szociáldemokrata párttal lépett kapcsolatba, amely nincs kormányon, így az olasz szocialista párttal, a finn szociáldemokrata párttal, a belga, a francia szocialista párttal. Éppen amikor Bécsbe indultam, akkor indult Dániába a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége, hogy viszonozza a Dán Szociáldemokrata Párt küldöttségének magyarországi látogatását."

„A magyar állam több mint ezer esztendővel ezelőtt alakult meg. Úgy tűnik, legendás vezérünk, Árpád – akit honfoglalónak nevezünk – sok tekintetben jó helyet választott ki a magyar népnek. Az éghajlat jó, az ország szép, nekünk a legjobban tetszik a világon. Egy szempontból azonban Árpád, azt hiszem, nem volt eléggé előrelátó. Van ugyanis ennek a helynek egy hátránya: a hadak útján terül el. Lehet, hogy az osztrákok is hasonlóan gondolkodnak saját hazájukról: szép, nekik bizonyára a világon a legjobban tetszik, de Ausztria is eléggé „forgalmas" hely. Azt hiszem, nem kell sokat bizonygatni, hogy a magyar nép, s gondolom, az osztrák nép is, mindenekelőtt békét kíván."

„Kevés időm van, de azért olvasok is, mert én egy régebbi iskola neveltje vagyok – a televíziót ritkán nézem, rádiót ritkán hallgatok. A betű híve vagyok. Ha van szabad időm és pihenni akarok, szépirodalmat olvasok... Egyébként? Sakkozni szeretek. Valamikor 16 éves koromban versenyjátékos voltam – kezdő –, de abba kellett hagynom, körülményeim nem kedveztek a versenyzésnek."

„A becsületes, tisztességes munka védelmében és ösztönzésére be kellett vinnünk a köztudatba – s ez nem volt könnyű –, hogy a fizetés, a kereset, a jövedelem a teljesítmény szerint alakuljon. Ennek kapcsán megemlítem: a szocializmus eredeti célja a társadalmi egyenlőség. De mi nem a szegénység egyenlőségét akarjuk, hanem azt az egyenlőséget, amely megfelelő mennyiségű javak birtokában alakul ki. Ehhez a szívvel-lélekkel végzett termelőmunkát értékén kell megfizetnünk. Így teremthetjük meg mindazt, amire a társadalomnak szüksége van."

„Én már olyasfajta harcos vagyok, hogy ha elkiáltom magam: előre, akkor mindig szeretem tudni, hányan jönnek utánam. E nélkül nem lehet harcolni. Ha öten jönnek, akkor olyan sánc felé megyek, amelyet öt emberrel meg tudok ostromolni; ha 150-en, akkor más feladatot is vállalhatok."

Találkozó az MSZMP XIII. kongresszusának szünetében Ruttkai Évával, Juhász Ferenccel és Keresztúry Dezsővel

Helmut Schmidtel, az NSZK kancellárjával – 1980

Köszöntés Mezőkövesden – 1981. június 30.

Szabadban

A ráckevei Aranykalász Mgtsz-ben – 1982

Jurij Andropovval – 1983. július 20.

Erich Honeckerrel – 1983. november 30.

Dolgozószobájában fogadja Olof Palmét – 1985. június 13.

Dolgozószobájában fogadja Alvaro Cunhalt – 1986

Látogatóban Margaret Thatchernél – 1985. október 31.

Mihail Gorbacsov búcsúztatása – 1986. június 11.

„Azt szeretnénk, hogy a hozzánk közel és a tőlünk távol állók is értsék és tudják: ha a magyarok azt mondják, hogy »igen« – az igen! És ha azt mondják, »nem« – az nem! Amit mi elvállalunk, azt az álláspontot becsülettel támogatjuk, ha pedig valamit nem tudunk vállalni, azt is megmondjuk. A politikában felelős vezetők azért drukkolnak, hogy a partner kiszámítható legyen. Nekünk határozott törekvésünk, hogy kiszámíthatók legyünk. Mi szövetségeseinknek hű szövetségesei akarunk lenni, és azok is vagyunk! Barátainknak hű barátai akarunk lenni, és azok is vagyunk! És a másik oldallal szemben is: ha tárgyalunk és megegyezünk, korrekt, szótartó, becsületes partnerek vagyunk, és ezután is azok akarunk lenni!”

A szovjet nagykövetség fogadásán – 1986. november 6.

Gyárlátogatás Angyalföldön – 1987. április 30.

Válasz a születésnapi köszöntőre – 1987. május 25.

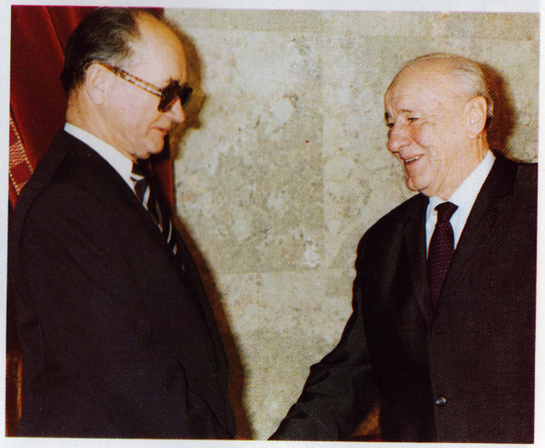

Wojciech Jaruzelskivel a Parlamentben – 1987. december 2.

Az MSZMP országos értekezletén – 1988. május 22.

A pártértekezlet után – 1988

„Sokszor hallani azt az anekdotaszámba menő kérdést: vajon mit tenne Lenin, ha ma élne? Egy biztos, nem érné be 50 évvel ezelőtt írt cikkeinek idézgetésével. Mi, magyar kommunisták sem érhetjük be ennyivel. Eszméinek aktív, alkotó megőrzésével kell válaszolnunk a sajátos körülményeink között felvetődő új és új problémákra, így kell alakítgatnunk politikánkat a társadalmi élet minden területén. Így alakítjuk a rólunk alkotott véleményt is mindenekelőtt népünkben, majd barátainkban."

„Azt hangoztattam mindig, akkor jó nekünk, ha minél több olyan pártonkívüli van, akit szívesen vennénk fel a pártba, és minél kevesebb olyan párttag, akit szívesen látnánk a párton kívül."

AZ MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK LEVELE KÁDÁR JÁNOSHOZ

Kádár János elvtársnak
Budapest

Tisztelt Kádár János Elvtárs!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és pártunk tagjai megrendüléssel értesültek súlyosan megromlott egészségi állapotáról. Sajnáljuk, hogy emiatt az utóbbi hónapokban már nem lehetett részese politikai életünknek. A Központi Bizottság, mérlegelve az Ön egészségi állapotát, úgy döntött: mentesíti a Magyar Szocialista Munkáspárt elnöki tisztéből és a központi bizottsági tagságából adódó terhek alól.

Ma még nem vállalkozhatunk egy fél évszázados, történelmi jelentőségű életút értékelésére, amely elválaszthatatlanul összefonódott a magyar nemzet ellentmondásoktól sem mentes felemelkedésével. Végső soron csak az utókor készítheti el annak a korszaknak a mérlegét, amely Kádár János nevéhez kötődik. Ön a társadalom jobbításáért, a haza felemelkedéséért, a szocializmusért küzdő kommunista emberként szerzett megbecsülést és elismerést.

A hazai és a nemzetközi közvélemény azt a politikust tiszteli az Ön személyében, aki elévülhetetlen érdemeket szerzett a helsinki folyamat elindításában és következetes képviseletében, a kelet–nyugati párbeszéd kibontakoztatásában.

A magyar kommunisták úgy tekintenek Kádár Jánosra, mint aki a nemzeti megbékélés érdekében mindenkor kész volt a megegyezésre. Nem feledkeznek meg a hatvanas–hetvenes évek Magyarországáról, amikor hazánkat – lehetőségeinkkel és korlátainkkal együtt is – a megújulás előfutáraként tartotta számon a honi és a nemzetközi közvélemény.

Sem eredményeinket nem becsülhetjük le, sem hibáinkat nem hallgathatjuk el. Tudatában vagyunk annak, hogy az elmúlt másfél évtized objektív nehézségeit, gazdasági és politikai bajainkat nemegyszer téves döntések is súlyosbították. Ezek következményeivel kell napjainkban népünknek és pártunknak szembenéznie.

Küzdelmes élete számunkra intelem is egyben: ismernünk kell történelmünket és tisztelnünk értékeinket, mert e nélkül nem őrizhetjük meg önbecsülésünket.

Kedves Kádár Elvtárs!

Megőrizzük munkásságának értékeit, következetesebben folytatjuk, a reformok útján járva, a nemzet további felemelkedéséért, a szocializmus megújításáért, az európai együttműködés elmélyítéséért kifejtett erőfeszítéseit.

A magyar kommunisták nevében őszintén köszönjük több évtizedes munkásságát, elvtársi üdvözletünket küldjük.

Budapest, 1989. május 8.

A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága

KÁDÁR JÁNOS VÁLASZLEVELE AZ MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK

MSZMP Központi Bizottsága
Budapest

Tisztelt Központi Bizottság!

Hozzám intézett levelüket kézhez vettem. Emberileg bizonyára megértik, hogy nehezen fogtam tollat, de úgy éreztem: kötelességem válaszolni Önöknek. Annál is inkább, mert nem tudom, hogy lesz-e hozzá még egyszer fizikai és lelkierőm.

A Testület döntését fegyelmezett kommunistaként is elfogadom, de mint Önök közül sokan tudják, jómagamat is hónapok óta foglalkoztatott a visszavonulás gondolata. November óta orvosaim csak minimális munkavégzést engedélyeztek, áprilistól pedig egészségi állapotom tovább romlott.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani minden egykori munkatársamnak, elvtársamnak azért a támogatásért, amelyet munkámhoz kaptam tőlük az évtizedek során. Csaknem fél évszázadot dolgoztam a munkásmozgalomban. A politikai munkámban bizonyára követtem el hibákat is. De higgyék el, minden tettemet a jó szándék vezette; mindenekelőtt a magyar nép, a mozgalom, a párt érdekeit tartottam elsődlegesnek.

Köszönöm a bizalmat minden honfitársamnak, aki választópolgárként hitte és segítette a nemzeti megbékélésre és egy jobb, szebb Magyarország megteremtésére irányuló politikát. Ha voltak közösen elért eredményeink, akkor ezek összegzése majd mások feladata lesz. Engem mostanában inkább saját felelősségem gondolata foglalkoztat. Remélem, Önöknek lesz igazuk: a felnövekvő nemzedékek majd tárgyilagosabban ítélik meg az elmúlt három évtized eredményeit és hibáit.

Úgy érzem, köszönettel tartozom azoknak a külföldi elvtársaimnak is, akikkel a nemzetközi munkásmozgalomban együtt munkálkodva és sokszor vitázva kíséreltünk meg egy korszerűbb szocializmusképet és -gyakorlatot kialakítani. Sokan tanúim rá, hogy internacionalizmusomtól soha nem tudtam elválasztani a magyar nép iránti felelősségemet.

Néhány sor erejéig fel kell idéznem azokkal a külföldi politikusokkal folytatott tárgyalásaimat – Keletről és Nyugatról egyaránt –, akikkel az utóbbi évtizedekben találkoztam. Hiszem, hogy barátainkban és eszmei ellenfeleinkben sok gyanakvást és előítéletet oltott ki az emberközpontúnak szánt magyar szocializmus gyakorlata. Belső állapotaink és külpolitikai lépéseink is bizonyára hozzájárultak ahhoz, hogy hazánkról kedvező kép alakult ki a nagyvilágban, mindenekelőtt Európában.

Tisztelt Központi Bizottság!

Befejezésül minden honfitársamnak, pártunk tagjainak és vezetésének sok sikert kívánok azoknak a nehéz feladatoknak a megoldásához, amelyek a magyar nemzet, a társadalom és az MSZMP előtt állnak.

Budapest, 1989. május 10.

Elvtársi üdvözlettel
KÁDÁR JÁNOS

GRÓSZ KÁROLY ESZMÉNYE VOLT A SZOCIALISTA MAGYARORSZÁG

Tisztelt gyászoló munkatársaim!
Elvtársak!

A gyászmenet rövidesen elindul útjára. Elkíséri végső nyughelyére drága halottunk, Kádár János elvtárs koporsóját.

Honfitársaink tízezrei – kommunisták és pártonkívüliek –, külföldi barátainak és tisztelőinek sokasága – eddig 60 ezer ember – személyesen rótta le kegyeletét a ravatalnál. Megrendítő s egyben felemelő volt látni azt az eleven emberi láncot, amely méltóságteljes várakozással, egy szál virággal vagy egy főhajtással adózott mindaz előtt, amit az utóbbi három évtizedben Kádár János jelentett nekik.

Hiszem, hogy még többen vannak határainkon belül és kívül, akik nem lehetnek itt, de velünk együtt gyászolnak.

Ez az általános és széles körű, önkéntes és szívből jövő tiszteletadás nem képes ugyan megszüntetni a magyar kommunisták, a Magyar Szocialista Munkáspárt tagságának mélységes fájdalmát, nem pótolhatja a mérhetetlen veszteséget, de elviseléséhez erőt és vigasztalást ad. A gyász komorságát emlékezéssé szelídíti. Mindennapi küzdelmeink folytatására figyelmeztet.

Azt már most is tudjuk, hogy távozásával hazánk történelmének jelentős korszaka zárult le. Hiszem, hogy azzal tiszteljük meg méltóképpen Kádár János elvtárs politikusi életművét, ha az ő neve által fémjelzett korszak tanulságaival is őszintén, tárgyilagosan szembenézünk. Csakis így tudjuk megőrizni és teljes gazdagságában kibontakoztatni a benne rejlő sok-sok értéket.

Arany János Széchenyi emlékezetére írott sorait méltán idézhetem ennél a ravatalnál:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múl;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad, s nőttőn nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik…”

Közvetlen munkatársai nevében búcsúzom Kádár János elvtárstól. A pártmunkások – alkalmazottak, adminisztratív és technikai dolgozók, beosztottak és tisztségviselők – búcsúját tolmácsolom. Mindazokét, akiknek az a páratlan szerencse jutott osztályrészül, hogy vele együtt, egy időben, a közelében dolgozhattak. Mindenekelőtt ebben a házban, de szélesebb

értelemben mindenütt, ahol pártmunkások az ő szellemében, hivatástudattól vezéreltetve szolgálták a szocializmus ügyét, a magyar nép boldogulását.

Emlékezzünk most együtt Kádár Jánosra, a kommunista vezetőre, az emberre!

Idézzük fel a személyiségéből messze sugárzó erkölcsi példát!

Legyünk követői a munka mindenekfölötti tiszteletében. Ne feledjük soha az erre vonatkozó szavait: „...a szocialista erkölcsi követelmények között – mondotta – én első helyre teszem: ha vállalkozol egy munkára, azt végezd is el tisztességgel! Ezt mindenkitől meg kell követelni, a tudóstól kezdve a szakképzetlen segédmunkásig."

Tegyük életünk vezérlő elvévé a közösség szolgálatát, a társainkért érzett felelősséget. Amit ő egyik beszédében úgy fejezett ki, hogy „mindannyian személyes ügyeinken túltekintve élünk".

Tanuljunk tőle szerénységet és emberi önérzetet, „tiszta szigorúságot" és figyelmességet, bizakodást és fegyelmet, elvhűséget és kompromisszumalkotási bölcsességet, egymás iránti bizalmat és türelmet, hazaszeretetet és internacionalizmust.

Munkatársait nem kényeztette az elismerés szóvirágaival, de bízott bennük, és ha viszonylag ritkán is, az iránt érzett megbecsülését kifejezésre juttatta. A hetvenedik születésnapján így válaszolt az üdvözlésekre: „Hálás vagyok az elismerő szavakért, amelyeket a munkámról mondottak. Ehhez azt szeretném itt is hozzáfűzni, hogy sohasem egyedül dolgoztam, mindig másokkal együtt. S ha már az én munkámat méltatják, akkor köszönetet mondok mindazoknak, akik e munkát segítették és segítik."

Köszönettel mi tartozunk.

Büszkék vagyunk rá, hogy munkatársai, segítői lehettünk.

Tiszta eszményeit magunkkal visszük. Küzdelmét a szocialista Magyarországért tovább folytatjuk.

Az utókor teszi majd mérlegre az általunk és a vele megélt évtizedeket. De azt már ma is tudjuk, hogy napjaink mély átalakulása nem így menne végbe, ha közelmúltunkban nem lettek volna a mában is érvényes értékeink. Ne formailag, hanem szellemiségében maradjunk hűek e párt alapító tagjának és első vezetőjének hitvallásához.

Megrendülten búcsúzunk Kádár Jánostól.

Emlékét megőrizzük!

JEGOR LIGACSOV BÚCSÚBESZÉDE

Tisztelt elvtársak!

Ma utolsó útjára kísérjük el Kádár Jánost, és most valóban élete utolsó állomásának küszöbénél búcsúzunk tőle. *A történelem majd mindent a maga helyére tesz, elfogulatlan értékelést ad személyiségéről. Számunkra az a fontos, hogy a kortárs szemével lássuk tevékenységét.* És ahhoz, hogy ne tévedjünk, úgy kell ezt megközelítenünk, ahogy Vlagyimir Iljics Lenin tanította. *„A történelmi érdemeket – mondta Lenin – nem aszerint szokták megítélni, hogy mit nem adtak a történelmi személyiségek a mai követelményekhez viszonyítva, hanem aszerint, hogy mi újat adtak elődeikhez képest."*

Hosszú és nem könnyű életet élt meg Kádár elvtárs. Nem mindent sikerült valóra váltania, amit megálmodott, amire törekedett. De hát ez lehetetlen is. Egy dolog azonban világos, éspedig az, hogy életét teljes egészében és maradéktalanul a dolgozók ügye szolgálatának, a szocializmus érdekeiért, a béke megszilárdításáért és a nemzetközi feszültség enyhítéséért folytatott következetes harcnak szentelte. *Magára vállalta a történelmi felelősséget a szocializmus sorsáért az 1956-os súlyos megpróbáltatások idején.* Kádár János a magyar kommunistákkal, az egész néppel együtt a társadalmi, gazdasági és szociális fejlődés új magaslataira vezette Magyarországot, megszilárdította az ország nemzetközi tekintélyét.

Elhunytának hírét mély megrendüléssel fogadták a szovjet emberek.

Kádár János gyakran járt hazánkban, részt vett az SZKP kongresszusain. A Szovjetunióban jól ismerik és nagyra becsülik őt azért, mert oly sokat tett a szovjet–magyar barátság erősítéséért, a szocialista közösség országai együttműködésének és együttes cselekvésének fejlesztéséért. *Emlékezünk egyik mondására, amely szállóigévé vált: „Szovjetellenes kommunizmus nincs, nem volt és nem is lesz soha."* Ismeretes, hogy lelkesen helyeselte a Szovjetunióban megvalósuló peresztrojkát.

Egy olyan kommunista távozott el az élők sorából, akiben a nagy, nemzetközi formátumú politikai személyiség tulajdonságai szerencsésen párosultak az egyszerű munkás bölcsességével, eszmei eltökéltségével és szerénységével. Az eszmei elvhűség és a becsületesség a politikai rugalmassággal, a magyar hazafi emberi méltósága az internacionalizmus, a más népek iránti tisztelet érzésével párosult nála.

Kádár János neve és műve tömörítse szorosabbra a Magyar Szocialista Munkáspárt sorait, egyesítse az ország népét a szocialista megújhodás, a szocialista Magyarország felemelkedése javára.

A szovjet emberek érzelmeit, magyar barátaikkal való együttérzésüket kifejezi a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának és a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának részvéttávirata, valamint azok az őszinte, együttérző szavak, amelyeket Mihail Szergejevics

Gorbacsov intézett a magyar kommunistákhoz, Magyarország valamennyi dolgozójához közös súlyos veszteségünk, Kádár János halála miatt.

Megőrizzük emlékezetünkben a rendíthetetlen kommunista és bölcs ember, a magyar nép hű fia, a Szovjetunió barátja dicső alakját, amilyennek Kádár Jánost ismertük.

Mély részvétünket fejezzük ki Kádár Máriának, az elhunyt barátainak és hozzátartozóinak.

GIANCARLO PAJETTA BÚCSÚBESZÉDE

Elvtársak, a Magyar Szocialista Munkáspárt képviselői!

Engedjék meg, hogy itt, Kádár János elvtárs, a barát ravatalánál őszinte, mély részvétét fejezzem ki Achille Ochetto, valamint az olasz kommunisták és az olasz dolgozók, értelmiségiek, fiatalok, nők nevében, s mindazokéban, akik szereplői, közvetítői voltak az önök és a mi országunk közötti kapcsolatok ápolásának és küzdöttek a népek közötti békéért.

Az elmúlt évtizedekben megismertük azt az erőt, amely lehetővé tette, hogy újjáépítsék a háború következtében szétrombolt Magyarországot, s megoldják az előre nem látott problémákat, azokat is, amelyek drámaiak, sőt tragikusak voltak, amikor feltűnt a remény. Figyelemmel kísértük és csodáltuk Kádár János nyugalmát, nehéz munkáját, azt, hogy a nép újra megtalálja az egységét. Azért, hogy Magyarország az lehessen, ami volt, új utakat felfedezve, új utakon járva haladjon előre.

Ma Magyarország népe kifejezte mély részvétét, s egyben őszinte tiszteletét és fájdalmát nyilvánította. A múltból kíván erőt meríteni további előrehaladásához.

Ez egy új bizalom jele, a jövő előhírnöke, erős akarat a megújulásra; képesség arra, hogy nem félnek követni azt, amit Kádár János hagyott a kommunistákra, az emberekre, a nőkre, mindazokra, akik a haladást szolgálják, és akik ki akarják zárni a régi misztériákat, újabb törvénytelenségeket, a háborúkat, akik bíznak a leszerelésben, a mindenki biztonságában, a kölcsönös segítségben, hogy ne kelljen megismerni azt a rivalizálást, amely romba döntené a világot.

Mi figyelemmel kísérjük és bízunk abban a szenvedélyes és élénk vitában, amely ma Magyarországon folyik, látjuk azt az akaratot, amely kifejezi elismerésüket Kádár János műve iránt: a jövő építését, azt a művet, amely munkájának nagy részét jelentette, s ami a jövő garanciája lehet.

Kívánjuk a magyar népnek, hogy újuljon meg, és legyen képes új tartalmat adni olyan szavaknak, mint a szabadság, a törvényesség és a barátság. Mi azt kívánjuk a magyar népnek, hogy legyen képes újra kezdeni azt az utat, amely garantálja a békét és a felemelkedést. Mi bízunk ebben a népben, amikor Kádár Jánosra emlékezünk. A kommunisták élharcosok és nem uralkodók akarnak lenni.

Kádár János elvtársam, barátom, testvérem, az utolsó ölelésem és reményem az, hogy te példát hagysz mindazoknak, akik előre tekintenek. S ha valamit meg akarunk tanulni, az az, hogy a múlt csak akkor érték, ha megtanít új módon menni előre, úgy, ahogy azt a jövő igényli!

STRAUB F. BRÚNÓ ELVÁLLALTA A NEMZET SZOLGÁLATÁT

Tisztelt gyászolók, családtagok!

Államférfitól búcsúzunk, századunk nagy magyar politikusától, történelmünk különös sorsú, tragikus hősétől, akinek a poklokat is meg kellett járnia, hogy majdan teremteni, alkotni tudjon, és akinek végnapjai shakespeare-i sorokat juttatnak eszünkbe:

„A rossz, mit ember tesz, túléli őt;
A jó gyakorta sírba száll vele."

Nem a túlélők kíméletlensége idézi fel bennem ezeket a szavakat, hanem a megrendültség és a tapasztalat. A megrendültség, mert egy magányos és nagy fa dőlt ki mellőlünk, aki már sejtjeiben érezte kikerülhetetlen pusztulását. És a tapasztalat, mert a közeljövő mindig átlép az elődökön, olykor érzelmekkel telítetten, olykor közönyösen, sőt cinikusan, de nagyon gyakran mindenképpen igazságtalanul.

Ha Kádár János még köztünk volna, a maga fanyar bölcsességével, népi ihletésű józansága bizonyára ugyanezt mondaná. Talán hunyorítana is hozzá, tudván, hogy a halál éppoly kikerülhetetlen, mint az utókor önigazoló ítélkezése azok fölött, akik a legnehezebb időkben mertek szerepet vállalni a történelemben. És ő azok közül való volt.

Azt a harmincnál is több esztendőt, amit hazánk első embereként élt meg, immár végérvényesen Kádár-korszakként őrzi meg a históriai emlékezet. Neve egy hosszú és tanulságos időszak jelzője lett. Ez ellen már hiába tiltakozna szikár puritanizmusa, a személyiség kultuszát következetesen elutasító erkölcsi és politikai érzékenysége. De hát ki tudta volna nála jobban, hogy a személyes szándéknak mindig meg kell hajolnia az élet valóságai előtt?! Hiszen sokszor meghajolt ő is, mert meg kellett hajolnia. Nem önmagáért, hanem a vállalt *szolgálatért*. Mert Kádár János szolgált. Előbb talán csak egy osztályt és egy pártot, majd a magyarság millióit, *bennünket,* a nemzet párton kívüli többségét is.

Szolgált a *Biblia* bölcsességéből is merítve, ha küldetése úgy kívánta, mondván: „Aki nincs ellenünk, az velünk van!" – olyan ismerősen és megkönnyebbülést hozóan csengenek fülünkben ezek a szavak. És ez a mondat a hihetetlennek tűnő nemzeti közmegegyezés legsérthetetlenebb, első számú alapelve lett. Mindenki számára érthető és mindenki számára biztató, mert emberséget sugallt. Emberséget az embertelenség évei után. Reményt a reménytelenség évei után. Társadalmi békét a békétlenség évei után.

Államférfiként talán a legnagyobb tette volt az, hogy ráérzett a nemzet óhajára, és elvállalta annak szolgálatát.

Pedig bizonyára végiggondolta százszor, hogy az ideológia bilincseinek lazítása, a magánboldogulások felszabadítása vagy a sajátosan, kádári módon értelmezett szövetségi hűség olyan láncreakció kezdőpontja lehet, amely függetlenedik akaratától, sőt félreállítja őt is. Őt, a kis engedékenységek és a nagy kompromisszumok mesterét. De Kádár János elvállalta ezt a sorsot. Olyan korban és olyan környezetben vált reformkezdeményezések támogatójává, sőt oltamazójává, amelyik a kövületek kora volt, eszmekövületekkel és kövületemberekkel. Az utókor biztosan igazolni fogja majd, hogy ha akkor nem az ő személyisége áll ennek az országnak az élén, úgy ma nem a demokratizálódás és a liberalizáció szép feladataival birkózna társadalmunk, hanem a legjobb esetben is csupán az elavult intézmények bontogatásával küszködnénk.

Tisztelt gyászolók!

Államférfitól búcsúzunk. Olyan magyar államférfitól, akinek nevét nemcsak egy nemzet emlékezete őrzi meg, hanem Európa emlékezete is. Hiszen Kádár János felismerte, hogy a kettészakított Európa nem realitás, csupán egy korszak torzszülöttje. Felismerte, hogy a fenyegetések párhuzamos monológjai helyett a kölcsönös megértés érdemi dialógusaira van szükség. És minél előbb, míg az emberiség nem tesz maga ellen valami jóvátehetetlent. Megértésre nem mindig és nem mindenhol talált. De a párbeszéd elkezdődött, s napjainkra már a rendszerek és az országok természetes kommunikációjává vált. Így lett egyetemes értékű történelmi tett az a külpolitikai nyitás, melyhez Kádár János személyisége, mentalitása: a sajátos kádári észjárás kellett.

Nehéz elhinni, hogy földi valóságában nincs már közöttünk. Nehéz elhinni, hogy ő, aki hűséggel szolgált – ha nem is feddhetetlenül –, felmondott nekünk örökre. Űrt hagyott maga után. És ezt az űrt érezzük valamennyien, pártállástól függetlenül. Hiszen ez a magyar nép végül befogadta, legendákat szőtt alakja köré, botlásaira talált mentséget, hibáira magyarázatot, gyengéire, vétkeire feloldozást adott.

Most a föld fogadja be. Vele legújabb kori történelmünk egy darabja száll a sírba. Búcsúzom tőle. Hiszem, hogy egy ország búcsúzik tőle és kívánja velem együtt, hogy fedje *béke porait!*

KOLLÁTH PÁL
OLYAN VEZETŐK KELLENEK, AKIK NEM FELEJTIK EL, HONNAN JÖTTEK

Tisztelt Kádár elvtárs!

Búcsúzni jöttem. Több ezer társam nevében, akik kimondva, kimondatlanul hasonlóan éreztek ön iránt, mint én. Angyalföldi munkás vagyok. Munkahelyem a Hajógyár, lakóhelyem a XIII. kerület, melyhez Kádár elvtárs is sok szállal kötődött, ahová szinte hazajárt.

A környezetemben élők, pártunk tagjai, pártszervezetem, pártonkívüli munkatársaim, ismerőseim szeretetét, tiszteletét, nagyrabecsülését kívánom kifejezni. Az ön munkássága, élete, szorgalma, töretlen tenni akarása, elkötelezettsége nem csak a sajtóból, televízióból jutott el hozzánk. Gyárlátogatásai alkalmával, országgyűlési választóbeszédei megtartásakor, találkozásainkkor személyesen győződhettünk meg arról, hogy értünk, velünk, a munkásokért munkálkodik. Közvetlenségével, egyszerű, közérthető előadásaival, a dolgokat nevén nevező beszédével értünk, hozzánk szólt.

Érdeklődése a dolgozók iránt, felelősségérzete sorsunkért nem a hivatásos és fizetett politikus, hanem az osztályából kinevelődött, azt haláláig hűen szolgáló ember becsületessége volt.

Szeretik önt Angyalföldön a munkások, értelmiségiek, a választópolgárok, az emberek.

Lehet, hogy nem is mindig tudtuk, hogy miért, de éreztük, nem hivatalból, hanem hivatástudatból törődött velünk. Beszédemből úgy tűnhet, csak a miénk volt ez az érzés, de azt hiszem, nemcsak Angyalföldé, hanem minden jóérzésű ember véleménye ez. Ők nem felejtik el, hogy az ön vezetése idején becsületes munkával milliók jutottak el a nincstelenségből odáig, hogy ma van veszítenivalójuk. Tudom, sokan nem értették meg. Úgy látszik, azok, akik igazán közelállóként, mint mi, munkások, és akik távolról, mint sok világhírű külföldi politikus látták, értékelik igazi nagyságát.

A párt megújulása, melyen egy emberöltőn át dolgozott, nem egy, de több fiatalos, dinamikus, tettre kész Kádár Jánost igényelne ma is. Céljaink eléréséhez olyan vezetők kellenek, akik nem felejtik el, honnan jöttek, kikért dolgoznak, hová és kikkel akarnak elérni, olyanok, mint ön, Kádár elvtárs.

Most mi jöttünk el önhöz, mint ahogy rengeteg gondja, munkája, kötelezettsége ellenére ön is rendszeresen eljött közénk. Ezek az alkalmak számunkra ünneppé váltak, feltöltött minket, és jelenlétével erőt adott az egész mozgalomnak. Kádár elvtárstól tudjuk, nemcsak nekünk volt szükségünk ezekre a találkozásokra. A köztünk töltött idő, a beszélgetések, szabad programok őt is pihentették, magabiztosabbá tették. Nemegyszer utólag jöttünk rá, hogy mikor véleményünket kérte, készülő sorsdöntő kérdésekben osztotta meg gondolatait.

Hagyatéka nem összegyűjtött anyagi javakból áll. Önt az életből a munka, a feladatok, az ország, az emberek jobb élete, boldogulása mozgatta, vezérelte. Fizetségnek az eredmé-

nyeket, az emberek megelégedését tartotta. Mi, akik örökségében osztozni akarunk, kemény munkát kapunk; ezt megtisztelő bizalomnak, feladatnak érezzük.

Búcsúzom öntől egy munkáskerület, Angyalföld, a Magyar Szocialista Munkáspárt hajógyári tagjai, a pártonkívüliek és az önt szerető, becsülő és tisztelő emberek nevében.

Utolsó találkozásunkról azzal az ígérettel térünk haza, hogy emlékét megőrizzük, munkánkat legjobb tudásunk szerint, ügyünk iránti szilárd elkötelezettséggel, az önéhez hasonló szerénységgel, tisztességgel, a valóságos helyzetből kiindulva, megújulva végezzük.

Ezen gondolatok jegyében tisztelettel, lehajtott fővel egy nagy közösség nevében búcsúzom öntől, tisztelt Kádár János elvtárs.

Emlékét megőrizzük!

NYERS REZSŐ POLITIKÁJA NEM ELVÁLASZTOTTA, ÖSSZEFŰZTE A NEMZETET

A magyar nemzet kiváló, nemzetközileg elismert államférfiától szakít el bennünket a kérlelhetetlen sors. A szocializmus eszméjéért, a demokráciáért küzdők sorából hiányozni fog egy nagyszerű küzdőtárs. Hiányozni fog a politikai élet élvonalából egy csendes szavú, meggondoltan beszélő, egyszerű életet élő vezető, aki az emberekért élt, akinek gondolkodásában a nagybetűvel kezdődő „Ember" fogalma uralkodott.

Korszakos jelentőségű emberek ritkán születnek. Kádár János közéjük tartozott. Neve elválaszthatatlanul összefonódott a magyarság ügyének és a nemzetközi haladásnak a szolgálatával. A gyász pillanatában mély fájdalommal és őszinte tisztelettel hajtunk fejet emléke előtt. Porai hamarosan a sírba szállnak, lénye azonban kitörölhetetlenül megmarad nemzeti emlékezetünkben.

Teljes életet élt, életének 77 esztedejében sok minden zsúfolódik össze: életre szóló találkozások és fájdalmas elválások; kiemelkedő sikerek, látványos eredmények és zátonyra futott próbálkozások; élete nélkülözéssel kezdődött, üldöztetéssel folytatódott, majd eljutott a társadalmi felemelkedésig, a nemzetközi nagyrabecsülésig. Sokakhoz hasonlóan mélyről érkezett a társadalomformáló, politikusi életpályára. A gyökereket, az akaratát sok minden tette sok alkalommal próbára, de nem szakadt el elveitől, éltető erőként őrizte magában.

Az egykori Csermanek János nyiladozó értelmű gyerekként is mindig a jót igyekezett kiválogatni a világ dolgaiból. A nevelőszülőknél az egyszerű emberséget, a nehézségek prizmáján át is optimistán felfogó bölcsességet, a munkában megkérgesedett tenyér simogatásának gyöngédségét leste el, és fogadta magába. Humánus gondolkodása, világlátása, az egyszerű embert mindenek fölé emelő tisztelete egy Somogy megyei kis faluban ivódott porcikáiba. Később felnőtt fejjel visszatekintve az emberré válásról így emlékezett: „Hatéves koromig egy kis Somogy megyei faluban nevelkedtem, amely petróleumlámpával világított, szalmatetős, zsúpfedeles házakból állott. Sárba ragadt fészek volt, de az volt az én világom, ott minden teremtett lelket, minden fát, bokrot, dombot és patakot ismertem. Számomra Somogy s az ismerős tájak szinte szülőföldemnek számítanak, mert a világra eszmélés, az emberek és környezetük, a haza megismerésének döntő idejét töltöttem ott."

Az emberiesség lényegének e korai felismerésében rejtőzött a Kádár Jánost haláláig elkísérő, töretlen életfilozófia. A tanoncévek alatt, majd később a munkáséletben, a megélhetésért küszködés idején is tisztában volt azzal, hogy az ember sorsa a madáchi értelemben vett küzdelem, a szüntelen harc a sors kihívásai ellen. Ám a nélkülözés legnehezebb pillanataiban is ott pislákolt a láng szívében. A gyökereket a tanonctársak, a sportban, a labdarúgómeccseken és sakkcsatákon vetélkedő barátok segítették szárba szökkenni. De mindenekelőtt és kiváltképpen egy jobb világért egyesülő mozgalom, amelyről élete végéig vallotta: „a mozgalom nevelt, formált engemet".

Az ifjúmunkások mozgalmában indult hosszú politikai pályája 1931-ben. Hamar, a saját bőrén megtanulta, milyen szívós kitartást, egyenes gerincet és fegyelmet kíván az illegális kommunista mozgalom. Egy hónappal később letartóztatta a politikai rendőrség, nem utoljára. A börtönből 1932-ben szabadult, de 1935-ben ismét letartóztatták. Két évre ítélték.

A negyvenes évek elejétől a legális Szociáldemokrata Pártban is működött, miközben részt vett az illegalitásban lévő Kommunisták Magyarországi Pártjának újjászervezésében; 1942-től a párt központi bizottságának tagja; 1943-tól titkára. Még ebben az évben megalakította a Békepártot, amely a második világháború elvadult közegében fontos kommunista kísérlet volt a nemzeti összefogást szolgáló népfront megteremtésére.

Az ország német megszállása után – 1944 áprilisában – megkísérelte, hogy a határon illegálisan átjutva, a jugoszláv népi hadsereg segítségével kapcsolatot teremtsen a Szovjetunióban élő magyar kommunista vezetők és az itthon működő központi bizottság között. A magyar–jugoszláv határon elfogták, s bár kilétét sikerült eltitkolnia, két év fegyházbüntetésre ítélték. Onnan megszökött, majd Budapesten folytatta az illegális munkát, az antifasiszta ellenállási mozgalom egyik irányítójaként.

A háború vérzivatara után megvalósíthatónak látta azt a világot, amelyért küzdött. A népi demokrácia esztendeiben, az újjáépítés idején irányító, vezető posztokon tapasztalta, micsoda hatalmas, gigantikus alkotóerő rejlik az emberekben. Tudta, hogy a gyengeség, a gyarlóság, az önzés hajlama, a kicsinyesség ördöge is bennünk rejtőzik, s ha engedünk neki, előjön. De bármennyire is gyarló az ember, a közösségi eszme a kezdetektől benne van gondolatvilágában. Halálig vallotta létjogosultságát, szükségességét annak, hogy a szocializmus emberarcú, a lehetőségekhez képest igazságos és szabad társadalom legyen, amelyben a legkülönbözőbb világnézetű emberek otthonra találnak.

Bizakodó, a küzdelmet soha fel nem adó ember volt Kádár János. Alig több mint két esztendeje, a 75. születésnapja alkalmából rendezett parlamenti fogadáson mondta válaszbeszédében: „Javíthatatlan optimista vagyok, mondják rólam. Igen, ilyen vagyok, ilyen a világnézetem, ezt diktálják az élettapasztalataim. Mindig, minden helyzetben bizakodtam, hogy lesz ez még másképp, jobban is. S ezen nem változtatok a jövőben sem." De ezt a jövőt akkor már szűkre szabta számára a sors.

Mi mindnyájan, akik gyászolni gyűltünk egybe, valljuk, hogy Kádár János egyszerre volt a XX. század második felének jelentős magyar politikusa, évtizedekig kiemelkedő államférfi, az eszméjéhez mindhalálig hű pártvezető, aki szolgálatként fogta fel munkáját. Szolgálatként az emberért, a népért, a pártért. Amikor 1951-ben hamis vádakkal letartóztatták, személyében is érzékelte a sztálinizmus torz valóságát, embertelenségét, szívében örökre elfordult attól.

Pontosan tudta, hogy a világ összetetten bonyolult. Három esztendővel ezelőtt a NBC News televíziós társaság riporterének kérdéseire az 1956-os tragikus eseményekről mondta: „Magyarországon akkor anarchikus viszonyok voltak, amelyekben sok elem keveredett... Mi a korábbi visszalépések ellen is voltunk, a fegyveres fellépés ellen is, olyan küzdelmet kellett indítanunk, hogy a korábban előfordult visszásságok ne térjenek vissza és a rendszer szocialista maradjon."

Kádár János az 1956-os tragikus események után a kompromisszumok robotosaként hirdette meg: „Aki nincs ellenünk, az velünk van." Ezzel a bibliai utalással fejezte ki, hogy politikai fordulatot indít el. A konszolidáció sikerei révén olyan személyiséggé növekedett a nemzetközi politikában, s korántsem kizárólag a munkásmozgalomban, akinek a véleményét nem lehetett figyelmen kívül hagyni.

Illyés Gyula közelmúltban közzétett naplójegyzetében ezt írta egy baráti találkozásról: Lent a fordulónál megáll a kocsi; Kádár lép ki belőle, jön felém integetve. Hová fordult

a világ? S a nemzeti vetélkedés? Kádár azt válaszolja: „Megtesszük, amit lehet." Azután nyomatékkal: „S ahogy lehet." Rákosiék korában a kötelező vezéri szó így hangzott: „nekünk mindent lehet; minden úgy lesz, ahogy mi akarjuk." S az a mi – ki volt? Egy isten-ködkép egy csupa köd Sínai-hegyen. Kádáréknál a közhangulat: a földön járnak, ahogy lehet. – Ezek Illyés akkori keresetlen szavai.

Jól tudjuk, hogy az új létrehozása együtt jár a régi, az elavult lebontásával. És a régiben sok a tabuként tisztelt, a megváltoztathatatlan dogmának hitt. Sokat kell megszüntetni ahhoz, hogy sok újat teremthessünk. A sokféleség elismerése nem gátja, inkább garanciája annak, hogy az új jó lesz. Kádár János a párbeszéd híveként igyekezett megnyerni a társadalom különböző rétegeit. Az állam és az egyház közötti viszony rendezése vagy például a művészeti alkotószabadság hatvanas évekbeli ívelése igazolta: mindenkinek van helye ebben a hazában, s mindenki alkotó energiájára szükség van a jövő társadalmának építésében.

Most amikor meghalt, a hivatalokban, a külképviseleteinken képeket kerestünk róla. Nem találtunk. Kádár János irtózott személyisége előtérbe tolásától, mindvégig szerény, egyszerű ember maradt. Ilyennek tisztelte, ezért is tisztelte az ország. 1986 nyarán a külföldi sajtó kérdésére ezt válaszolta: „Engem sohasem érdekelt a rang, bizonyos értelemben a népszerűség sem. Véleményem szerint bárki, aki azt gondolja, hogy történelmet csinál, ostoba ember. Mindenkinek el kell végeznie a saját feladatát. Ha ez a történelem része lesz, hát legyen."

Kádár Jánosban a hazai és a nemzetközi közvélemény azt a politikust tisztelte, aki elévülhetetlen érdemeket szerzett a helsinki folyamat elindításában és következetes képviseletében, a kelet–nyugati párbeszéd kibontakoztatásában. Értékes, gyümölcsöző kapcsolatokat épített Magyarország számára a hazánktól keletre és nyugatra, északra és délre fekvő földi tájakon, ezt nem lehet eléggé nagyra értékelni.

A magyar kommunisták úgy emlékeznek Kádár Jánosra, mint aki a nemzeti megbékélés érdekében mindig kész volt a megegyezésre. Nem feledkeznek meg a hatvanas, hetvenes évek Magyarországáról, amikor hazánkat – lehetőségeinkkel és korlátainkkal együtt is – a megújulás előfutáraként tartotta számon a nemzetközi és a honi közvélemény. Küzdelmes élete számunkra intelem is egyben: ismernünk kell történelmünket és tisztelnünk értékeinket, mert e nélkül nem őrizhetjük meg önbecsülésünket.

Igaz ez akkor is, ha ma az ország nehéz helyzetben van. Mai problémáink jó része a múltban gyökerezik, kevéssé kidolgozott koncepciókhoz, félig megvalósított elképzelésekhez, tévhitekhez, féligazságokhoz és félelmekhez kötődik. A korszaknak azt a részét téves ítéletek, kudarcok is tarkították. A hibákat beismernünk, a tanulságokat megszívlelnünk kell. Minden új dolog megszületése nehéz és felelősségteljes dolog. Magyarország elindult egy úton. Olyan úton, amelyen előtte senki sem járt, s amelynek kitaposása egyáltalán nem könnyű, áldozatokkal is járó küzdelem.

Most párbeszédben áll az egész ország. A jövőért aggódó eszmecseréket, vitákat fel kell hogy tudjuk váltani a személyes ambícióktól független, a közös sors vállalásán alapuló, a nemzet felemelését szolgáló összefogással.

Tisztelt gyászolók!

Személyemben is búcsúzom Kádár Jánostól, meghatottan, szomorúan. Több mint negyven esztendeig voltunk politikai fegyvertársak a társadalmi haladásért folyt küzdelemben. Együtt vettünk részt a Kommunista és a Szociáldemokrata Párt egyesítésében Nagy-Budapesten. Együtt küzdöttünk a kritikus időszakban a Rákosi-vezetés és a dogmatizmus ellen. Együtt dolgoztunk sokáig a reformokért. Egy bizonyos ponton különváltunk a változások méreteinek, módszereinek és ütemének kérdésében, de sohasem a főirányban. Meditálva, sokszor vitázva, de mindig egymásra is figyelve jártuk ugyanazt az utat. Most érzem, mennyire igaz: ha hozzánk közel álló társunkat veszítjük el, saját énünkből is hiányozni fog valami.

De vallom, hogy nemcsak nekem, hanem az egész országnak hiányozni fog. Korszakos munkásságával olyan politikát képviselt, amely az embereket a haza felemelkedése érdekében nem elválasztani, hanem összefűzni akarta. Olyan nemzeti közmegegyezésre törekedett, ami termékenyítő energiát adó, a gyümölcsöző együttműködést, a számára mindenek felett tisztelt egyszerű, dolgos embert, a munkást, a parasztot, a művészt, az értelmiségit, a politikust szolgálta. Rokonszenves, bölcs, szerény egyéniségére nagy szükség lenne ma is.

Az életben már nem, de emlékezetünkben és szívünkben még sokszor leszünk együtt halott barátunkkal, elvtársunkkal.

Kádár János barátunk, elvtársunk, honfitársunk, búcsúzik tőled a párt, búcsúzik tőled a nép! Nyugodjál békességben! Isten veled, János!

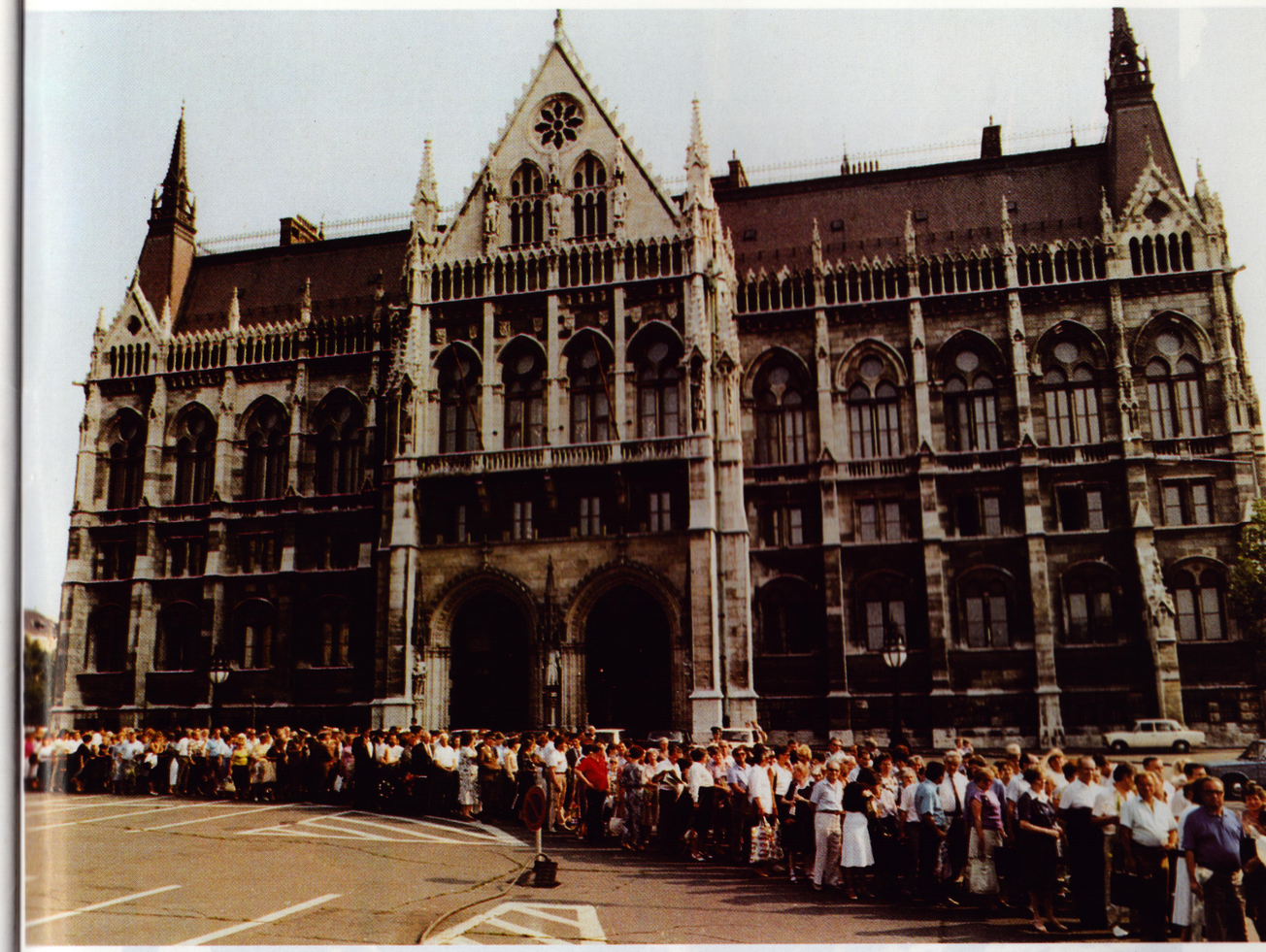

A KOMMUNIZMUSÉRT, A NÉPÉRT ÉLTEK

A KIADVÁNYT KUN GÁBOR TERVEZTE

FOTÓK:
BALLA DEMETER, A MAGYAR TÁVIRATI IRODA,
A MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI MÚZEUM
NEMZETI TÖRTÉNETI FÉNYKÉPTÁRA,
VALAMINT A KOSSUTH KÖNYVKIADÓ ARCHÍVUMA

1871.66-19-3 ALFÖLDI NYOMDA, DEBRECEN, 1989
FELELŐS VEZETŐ BENKŐ ISTVÁN VEZÉRIGAZGATÓ
A KIADÁSÉRT FELEL A KOSSUTH KÖNYVKIADÓ IGAZGATÓJA
KÉPSZERKESZTŐ FÁBRI MAGDA
MŰSZAKI VEZETŐ BERECZKI GÁBOR

110,– Ft